

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Dopady globalizace na ekonomiku ČR

Effects of globalisation on economy of the Czech Republic

Denisa Urbanová

Plzeň 2018

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Denisa URBANOVÁ**
Osobní číslo: **K15B0316P**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management obchodních činností**
Název tématu: **Dopady globalizace na ekonomiku ČR**
Zadávací katedra: **Katedra marketingu, obchodu a služeb**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Zpracujte teoretický úvod do problematiky globalizace.
2. Charakterizujte a analyzujte dopady globalizace ve vybraných oblastech české ekonomiky.
3. Zhodnoťte dopady globalizace na českou ekonomiku.

Rozsah grafických prací: **neuveden**
Rozsah kvalifikační práce: **40-60**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

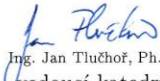
- **SIRŮČEK, Pavel, HECZKO, Stanislav.** Globalizace - vybrané teoretické aspekty. *E+M Ekonomie a Management*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2006, 9(4), 32-49. ISSN 1212-3609.
- **ŽÍDEK, Libor.** Globalizace a světové hospodářství. *Politická ekonomie*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 57(5), 622-643. ISSN 2336-8225.
- **CIHELKOVÁ, Eva.** Aktuální otázky světové ekonomiky. *Proměny a governance*. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-104-8.
- **KRPEC, Oldřich, HODULÁK, Vladan.** *Politická ekonomie mezinárodních vztahů*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5481-3.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Hana Kunešová**
Katedra marketingu, obchodu a služeb

Datum zadání bakalářské práce: **23. října 2017**
Termín odevzdání bakalářské práce: **23. dubna 2018**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Ing. Jan Tlučoň, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 23. října 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Dopady globalizace na ekonomiku ČR“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni dne .....

.....

podpis autora

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat Ing. Haně Kunešové, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, podnětné připomínky a cenné rady, které mi pomohly při zpracování mé bakalářské práce.

Obsah

Obsah	5
Úvod	7
1 Globalizace a její vývoj	9
1.1 Definice globalizace.....	9
1.2 Vznik a vývoj globalizace.....	13
1.3 Pojetí globalizace a jejího vzniku v bakalářské práci	15
2 Důsledky globalizace	16
2.1 Ekonomické dopady globalizace.....	16
2.1.1 Dopady globalizace na obchod	17
2.1.2 Dopady globalizace na firmy	20
2.1.3 Dopady globalizace na přímé zahraniční investice.....	21
2.1.4 Dopady globalizace na trh práce.....	22
2.1.5 Dopady globalizace na ekonomický růst	25
2.1.6 Dopady globalizace na chudobu	27
2.2 Dopady globalizace na demokratický stát a jeho občany	29
3 Dopady globalizace na vybrané oblasti české ekonomiky	32
3.1 Počátky globalizace v ČR	32
3.2 Dopady globalizace na zahraniční obchod ČR	35
3.3 Dopady globalizace na přímé zahraniční investice	40
3.4 Dopady globalizace na trh práce	44
3.5 Dopady globalizace na vývoj HDP	52
3.6 Dopady globalizace na chudobu	54
Závěr	63

Seznam tabulek	65
Seznam obrázků	66
Seznam použitých zkratk	67
Seznam použité literatury	68
Seznam příloh.....	75
Přílohy.....	76
Abstrakt	78
Abstract.....	79

Úvod

Problematika globalizace je v dnešní době velmi diskutovaným tématem, jelikož její důsledky se promítají nejen v ekonomické sféře, na kterou je tato práce primárně zaměřena, nýbrž i ve sféře politické, kulturní, sociální a vlastně ve všech oblastech života. Globalizace ovlivňuje nejen populaci, ale také světovou ekonomiku. Dané téma bylo zvoleno pro zájem o globalizaci a její vliv na českou ekonomiku. Aktuálnost globalizace spočívá v jejím vlivu na současnou ekonomiku a současnou společnost. Rozsah globalizace spočívá v dopadech na mezinárodní obchod, pohyb kapitálu přes hranice, změny v průmyslu, ekonomický růst, trh práce, migraci obyvatel, chudobu a mnoho dalších oblastí na které má globalizace vliv.

Cílem bakalářské práce je charakterizovat ekonomické důsledky globalizace a následně zanalyzovat a zhodnotit globalizační dopady na vybrané oblasti české ekonomiky.

Práce je rozdělená do tří kapitol. První kapitola je věnována charakteristice globalizace. Obsahem kapitoly jsou pohledy odborníků na vymezení globalizace a definice globalizace používané v této práci. Dále se první kapitola zabývá rozdělením globalizace do vývojových etap.

Druhá kapitola se zaměřuje na jednotlivé důsledky globalizace, a to především ekonomické. Globalizačních důsledků je celá řada, a proto jsou z pohledu této práce vymezeny pouze ty hlavní. Kapitola je rozčleněna do několika částí, a to konkrétně na ekonomické dopady globalizace do kterých se řadí dopady globalizace na obchod, firmy, přímé zahraniční investice, trh práce, ekonomický růst a chudobu. V poslední řadě také dopady globalizace na demokratický stát a jeho občany. V každé z částí je uveden popis dané problematiky a následně jsou uvedeny pozitivní i negativní důsledky globalizace působící na jednotlivé jevy. Diskuse o negativních dopadech jsou u odborníků daleko rozsáhlejší než o pozitivních dopadech. Z toho nelze usoudit, že se jedná o výrazně až čistě negativní jev.

Na obecné vymezení dopadů globalizace navazuje třetí kapitola, která je zaměřena na vybrané ekonomické dopady globalizace v České republice. Teoretickým východiskem pro výzkum globalizace byly poznatky získané studiem odborných monografií a vědeckých článků. Pro analýzu ekonomických dopadů globalizace byla použita statistická data Českého statistického úřadu, České národní banky a Světové

banky. Statistická data jsou zpracována do tabulek a obrázků umístěných v textu a v přílohách.

1 Globalizace a její vývoj

Globalizace je v posledních dvou desetiletích velmi frekventovaným pojmem, který v různých souvislostech používají ekonomové, politici, sociologové, ekologové, historici apod. Globalizační procesy zahrnují prakticky celý svět, týkají se fungování států, ekonomických i jiných subjektů a ovlivňují každodenní život obyvatel.

1.1 Definice globalizace

Slovo globalizace lze chápat v mnoha různých směrech a ohledech. Globalizace může být ekonomická, politická, kulturní, společenská, může k ní docházet i ve sféře černé ekonomiky včetně sféry zločinu. Tato práce je zaměřená převážně na globalizaci ekonomickou.

Vyskytují se různé definice globalizace. Mezinárodní měnový fond uvádí, že *„Ekonomická „globalizace“ je historický proces, který je výsledkem lidské inovace a technologického pokroku. Odkazuje na rostoucí integraci ekonomik po celém světě, zejména přes přeshraniční pohyb zboží, služeb a kapitálu. Termín někdy také odkazuje na pohyb osob (práce) a znalostí (technologie) přes mezinárodní hranice. Existuje také širší kulturní, politický a environmentální rozměr globalizace“* (Globalization: A Brief Overview. *International Monetary Fund* [online], 2008).

Každý ekonom chápe pojem globalizace trochu jinak. Sirůček a Heczko uvádějí, že *„někdy bývá globalizace chápána jako vnější mocná síla, která vede k unifikaci světa ve formě amerikanizace, pozápadňování, kokakolizace či macdonaldizace. Jindy je představována pouze jako volné propojení dohodami o zónách volného obchodu, integrace finančních trhů či rozmach sítí v čele s internetem“* (Sirůček, Heczko, 2006).

Fojtíková ve svém díle nahlíží na globalizaci jako na *„spontánní a přirozený proces, částečně však proces stimulovaný konkrétními opatřeními vybraných subjektů světové ekonomiky“* (Fojtíková, 2014, s. 5).

V zásadě lze vymezit tři hlavní pojetí globalizace. První skupinou jsou skeptikové (např. P. Hirst a G. Thompson) zdůrazňující, že světový trh je rozdělen do tří bloků a těmi jsou Evropa, asijsko-pacifická oblast a Severní Amerika. Právě toto rozdělení znemožňuje jednotné fungování světové ekonomiky. Skeptikové jsou toho názoru, že světový trh se rozděluje na tři základní bloky (Evropa, asijsko-pacifické území

a severní Amerika) a proto fungování jednotné světové ekonomiky nemůže být v současné době reálné. Z tohoto důvodu nazývají globalizaci mýtem, protože tyto tři silné regionální vlády nelze propojit.

Opozicí skeptiků jsou radikální globalisté, také nazývaní jako hyperglobalizátoři. Radikální globalisté hovoří o rychlé vlivné globalizaci, která představuje globální trh. Také zdůrazňují objektivnost a nezvratnost procesů, kterým je možné se pouze přizpůsobit. Globalizace se osobně týká všech, způsobuje dění kolem nás a nelze jí vyčlenit z běžného života (Sirůček, Heczko, 2006).

Třetí skupinou jsou transformacionalisté, kteří chápou globalizaci jako hnací sílu sociálních, politických a ekonomických změn. Globalizaci chápou spíše ze společenského hlediska, všichni se stávají obyvateli tzv. „globální vesnice“ a jsou neustále závislí na druhých, a to kvůli materiálovému, informačnímu a energetickému propojení (Sirůček, Heczko, 2006).

Židek rozlišuje dvě skupiny ekonomů, které chápou globalizaci naprosto odlišně. První skupina chápe globalizaci jako něco nového a druhá skupina zastává názor, že globalizace je pokračující integrace světových trhů. (Židek, 2009) Stejně rozdělení uvádějí také Rolný a Lacina (2008).

Do první skupiny autorů pohlížejících na globalizaci jako na zcela nový jev spadá podle Židka např. Jeníček (2002; in Židek, 2009), který zastává názor, že globalizace se v průběhu let zcela mění. „*Globalizace je rozuměna komplexní transformace tržních vztahů, ale i jiných společenských dějů v celosvětovém měřítku, která se zhmotňuje v množství změn, a to jak v ekonomické, tak i mimoekonomické sféře*“ (Židek, 2009).

V druhé skupině autorů pohlížejících na globalizaci jako na dlouhodobý proces patří podle Židka např. Loužek (2000; in Židek, 2009), který uvádí, že „*Globalizace je obecně definována jako otevírání trhů zboží a služeb i finančních trhů. Statistiky přitom prokazují, že ekonomiky na přelomu 19. a 20. století byly přinejmenším stejně otevřené a integrované jako dnes. Podíl zahraničního obchodu většiny zemí není o mnoho větší, než byl před sto lety. Kapitál se sice přelévá rychleji, podíl zahraničních investic na HDP však byl na sklonku 19. století přibližně stejný jako v současnosti. Hledět na fenomén „globalizace“ jako na něco zcela unikátního, co se nikdy v lidské historii neobjevilo, je proto nesprávné*“ (Židek, 2009).

Zajímavý názor podle Žídka pochází od skupiny ekonomů z United Development Programme UNDP (1999; in Žídek), kteří uvádí, že globalizace je stálým procesem, který se od 16. století stále vyvíjí, a to v současné době zejména díky moderním informačním a komunikačním technologiím, zejména díky internetu, mobilním telefonům a sociálním sítím. Tyto sítě jsou také neustále propojeny 24 hodin denně. Stejně tak na dnešní podobu globalizace působí mnoho dalších činitelů, což může zapříčinit pohled, že globalizace je něco nového (Žídek, 2009).

Podle Jirákové je možné ke globalizaci přistupovat z pohledu různých paradigmat, a to paradigmatu merkantilistického, liberálního a strukturalistického (Jiráková, 2010).

V merkantilistickém přístupu jsou hlavní kritéria globalizace bezpečnost národního státu a jeho politická a ekonomická síla. O'Brien a Williams (2007; in Jiráková, 2010) uvádějí v přístupu ke globalizaci obranný a skeptický postoj. Obranný postoj zdůrazňuje hrozbu globalizace pro slabší státy z hlediska dosažení jejich cílů a možnost výrazného předčení státy vyspělými. Z hlediska tohoto postoje bychom se měli globalizaci bránit. Skeptikové považují globalizaci za mýtus, a proto není třeba se jí hrozit, jelikož si stát určuje sám její podmínky (Jiráková, 2010).

Liberální paradigma pohlíží na globalizaci z hlediska trhů. Propojování trhů jde ruku v ruce s propojováním celého světa, což je pro člověka velmi přínosné z hlediska mnoha možností. Jediné, co je nutné skloubit, aby vše dobře fungovalo, je politika států a snižování úlohy státu (Jiráková, 2010).

Strukturalistické přístupy se globalizaci brání. Berou ji jako nástroj možného vykořisťování a nástroj imperialismu. Proto je třeba se proti globalizaci bránit a postavit se jí (Jiráková, 2010). Zde lze tedy shledat shodu názorů v merkantilistickém a strukturalistickém přístupu, kdy se zastánci obou přístupů globalizace obávají a považují ji za hrozbu a nástroj vykořisťování.

Dále se odborníci rozdělují do čtyř skupin s ohledem na přístup ke globalizaci: globalizace je integrací, globalizaci je možno považovat za něco nového, globalizaci nelze jasně definovat, globalizaci není třeba definovat (Rolný, Lacina, 2008).

Globalizace chápána jako integrace trhů je velmi rozsáhlá, Rolný a Lacina přistupují ke zkoumání takto chápáné globalizace ze dvou hledisek, a to: dle časového hlediska a dle rozsahu (trhů) (Rolný, Lacina, 2008).

Podle Warnerovo (1996; in Rolný, Lacina, 2008) dělení dle časového hlediska někteří autoři spojují globalizaci již s pravěkem. Toto pojetí uvádějí např. Encyklopedia of Business and Management Warner (1996; in Rolný, Lacina, 2008) a Pichanič (2001; in Rolný, Lacina, 2008). Většina autorů však přiřazuje počátek globalizace do období na přelomu 19. a 20. století (většinou rok 1870), kdy byly ekonomiky obdobně otevřené a integrované jako je tomu dnes. Můžeme se setkat i s výjimečnými názory, příkladem podle Rolného a Laciny je Žaloudek (2004), který zastává názor, že globalizace vznikla v období po 2. světové válce, kdy se začala propojovat kultura, ekonomika, trhy a způsob života, v 90. letech ji pak ovlivnil vývoj internetu. Další výjimečnou skupinou jsou ti, kteří se domnívají, že globalizace znamená integraci. Takový názor zaujímá United Nations Development Programme Report 1999 UNDP (1999; in Rolný, Lacina, 2008). Globalizace tu byla již dříve, ale v dnešní době se tu vyskytuje zcela v jiné podobě, a to díky změnám v technologiích, vývoji internetu, vládním úlohám a kapitálové mobilitě (Rolný, Lacina, 2008).

Globalizaci je také možné členit dle rozsahu neboli dle toho, na kterých trzích k integraci dochází (trhy kapitálu a zboží). Mimo uvedených rozdělení trhů existuje skupina autorů, kteří trhy, na kterých dochází k integraci, blízce nespecifikují. Siebert (2000; in Rolný, Lacina, 2008) uvádí, že kvůli globalizaci nedochází k segmentaci trhů, ale naopak roste vzájemná závislost národních trhů (Rolný, Lacina, 2008).

Úplně odlišnou skupinou autorů jsou tací, kteří tvrdí, že ke globalizaci nedochází, neboť ji chápou jako daleko vyšší provázanost jednotlivých států, než je tomu dosud. Podle Rolného a Laciny (2008) k těmto autorům patří např. Kleinknecht a Wengel, kteří na základě statistik dokládají, že provázanost obchodu s jinými zeměmi se od 60. let nezměnila (Rolný, Lacina, 2008).

Do poslední skupiny patří autoři, kteří se o termínu globalizace ve svých publikacích zmiňují, avšak přesnější definici neuvádí. Termín globalizace je chápán mnoha autory zcela odlišně a nelze spoléhat na jednoznačné uchopení tohoto termínu (Rolný, Lacina, 2008).

1.2 Vznik a vývoj globalizace

Globalizace může být dlouhodobý proces, avšak někteří ekonomové ji považují za nový jev. Určit jednoznačně období vzniku globalizace není lehké, stejně tak, jako tomu bylo u definování globalizace. Podle Sirůčka a Heczka má každý autor na vznik a vývoj globalizace jiný názor (Sirůček, Heczko, 2006).

Sirůček a Heczko polemizují o době vzniku globalizace. Je možné, že globalizace tu byla již v antice, kdy vznikal první civilizovaný svět díky řecké kultuře a římské politice a vojenství. Další alternativou je, že se vyvíjela již od vzniku člověka, kdy si člověk utvářel okolní svět díky svým aktivitám, sdružování se s ostatními lidmi apod. Nejvíce autorů se však přiklání k 16.-17. století, a to hlavně v souvislosti s ekonomikou, kdy vznikala první infrastruktura, průmyslová revoluce a rozmach výroby. První vlna globalizace se datuje do roku 1870-1914. Nejvyšší nárůst globalizace připomínající její dnešní podobu byl datován až v polovině 19. století. Důležité z hlediska vývoje globalizace je také období hospodářské krize 1929-1933, kdy docházelo k omezení pohybu zboží, kapitálu a pracovních sil, a tudíž globalizace stagnovala. V této první etapě figurovala v globalizaci hlavně Velká Británie (Sirůček, Heczko, 2006).

Druhá vlna globalizace se datuje do roku 1954-1980. Toto období je charakteristické rozvojem mezinárodních ekonomických integrací, rozvojem mezinárodních organizací (které vznikly koncem 40. let), odstraňováním bariér z válečného období a rychlý rozvoj technologií (Sirůček, Heczko, 2006).

Třetí vlnou globalizace je současná globalizace, která se datuje od roku 1980. Zde se jedná hlavně o vznik nových trhů, celosvětového globálního propojení, nových mezinárodních organizací např. Světová obchodní organizace (WTO), integračních celků např. Evropská unie (EU) a Severoamerická dohoda o volném obchodu (NAFTA), volných seskupení zemí např. Group of Seven (G7) a nových pravidel a norem. Dále pak dochází ke sjednocení internetových firem nebo poskytování elektřiny a plynu z různých zemí apod. (Sirůček, Heczko, 2006).

Jiráňková charakterizuje etapy globalizace z podobného pohledu jako Sirůček a Heczko, ale rozdělení do etap jsou zde pouze dvě (Jiráňková, 2010).

První etapu (1870-1914) nazývá „belle époque“. V této etapě docházelo k velkému rozvoji mezinárodního obchodu a migraci obyvatelstva (docházelo k přesunu obyvatel do více vyspělých zemí) (Jiránková, 2010).

Druhá etapa vývoje (1920-1980) je charakteristická rozvojem informačních technologií a jejich zmenšováním, vznikem počítačových sítí a v neposlední řadě stále se rozvíjející dopravou a telekomunikací. Působnost všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT) přetrvávala do roku 1995, kdy smlouva GATT byla převzata nově vzniklou WTO. Aktivity WTO se od svého počátku zaměřují na oblast rozvoje a usnadňování obchodu a také podporu podnikání i v jiných zemích. Lze tedy říci, že globalizace je proces, který se neustále vyvíjí, stále vzniká větší a lepší propojení světa, a to jen díky globalizaci a pokroku (Jiránková, 2010).

Breinek pohlíží na globalizaci v delším časovém úseku, který rozděluje do několika fází. Jedná se období poslední třetiny 19. století do 1. světové války (první vlna globalizace), následuje meziválečné období, po kterém přichází období po 2. světové válce až do roku 1980 (druhá vlna globalizace), poslední vlna globalizace podle tohoto autora začala po roce 1980 (Breinek, 2005).

V rámci prvního období globalizace byl stanoven počátek globalizačních aktivit na polovinu 19. století, kdy se zvýšila celosvětově integrace trhů se zbožím a s výrobními faktory. Od roku 1870 lze hovořit hlavně o markantním růstu globální ekonomiky, jejíž princip je v obchodování nezávislých firem a pohybu portfoliového kapitálu do ciziny. Probíhalo také rozšiřování mezinárodního obchodu, snadnější přenos kapitálu a migrace pracovní síly. Díky průmyslové revoluci se rozšířily trhy odbytové a trhy surovin. Většina migrace směřovala z Evropy do zámořských oblastí. Zahraniční investice směřovaly hlavně do chudších oblastí z oblastí průmyslových (Breinek, 2005).

V meziválečném a válečném období (1914-1945) reagovaly ekonomiky na zhoršenou situaci a tím se zvýšila poptávka po domácím zboží. Zvýšenou poptávkou po domácí produkci se snížil celosvětový obchod a přenos kapitálu, a to vedlo ke zvýšení celosvětové deprese, nezaměstnanosti. Ekonomiky se uzavíraly, tempo růstu se snižovalo a omezil se vývoz kapitálu (Breinek, 2005).

Aby nedošlo po druhé světové válce k opakování stejných chyb jako po 1. světové válce, došlo k založení mezinárodních organizací jako Organizace spojených národů (OSN), Mezinárodního měnového fondu (MMF), Světové banky (WB) a GATT.

Postupně to vedlo k odstranění bariér mezinárodního obchodu, pohybu kapitálu a idejí. Spojené státy americké přispěly k podpoře zemí zničených po válce. Rozmohl se vývoj technologií, snižovaly se dopravní náklady a docházelo k liberalizaci obchodu. V letech 1945-1973 se zaznamenal největší pohyb kapitálu, jako nikdy předtím, a to i přes to, že byl zaveden stabilní měnový kurz, kontrola kapitálových toků a omezenost bankovních aktivit. Mohly za to hlavně přímé zahraniční investice a mezinárodní investice institucí a vlád různých zemí. Po roce 1973 (rozpad Bretton-Woodského systému) jako první země USA a Německo odstranily kontroly kapitálových trhů (Breinek, 2005).

Současná vlna globalizace (od roku 1980) se liší od předcházejících období globalizace. Liší se hlavně vznikem nových trhů, které fungují 24 hodin denně a jsou globální, vznikají nové technologické nástroje, kterými je internet, mobilní telefony, média apod. (Breinek, 2005).

1.3 Pojetí globalizace a jejího vzniku v bakalářské práci

V této práci je globalizace chápána jako dlouhodobý proces vyvíjející se již zhruba od roku 1870. Je výsledkem lidské inovace, vývojem technologií, rostoucí otevřenosti ekonomik, kam spadá volný pohyb zboží, služeb, kapitálu, osob a znalostí.

2 Důsledky globalizace

Globalizace se projevuje silnými důsledky, které ovlivnily nejenom životy občanů po celém světě. Díky globalizaci **se změnil obchod, technologie a investice**, tyto prvky mají významný vliv na světové hospodářství, a to se v důsledku globalizace mění v podstatě ze dne na den. Důsledků globalizace je celá řada a je možno je zaznamenat v téměř všech oblastech lidského vědění a lidské činnosti. Analýza a charakteristika důsledků globalizace na různorodé vědní obory by vydala na několikaset stránkovou publikaci, protože důsledky nejsou jen pozitivní, ale i negativní a globalizace má jak své příznivce, tak i své odpůrce. Tato práce se zaměřuje zejména na důsledky z ekonomického hlediska.

2.1 Ekonomické dopady globalizace

S ohledem na ekonomické faktory a vlivy globalizace je možno vyvodit jak pozitivní, tak i negativní důsledky globalizace. Záleží na úhlu pohledu a osobním názoru, zda pozitivní důsledky zastíní ty negativní nebo naopak. Jisté však je, že rozvinutý demokratický stát a jeho ekonomiku ovlivňují jak hrozby, tak i příležitosti a záleží pouze na tom, jak se zákonodárci a firmy postaví ke změnám.

Za pozitivní důsledky globalizace je možno považovat:

- liberalizace mezinárodního obchodu,
- přístup na zahraniční trhy bez zbytečných bariér,
- pohyb zahraničních investic,
- růst HDP,
- růst životní úrovně,
- rostoucí pokrytí informačními technologiemi, rozšiřování internetu,
- přístup k novým technologiím velmi rychle,
- tok informací bez cenzury,
- nové pracovní příležitosti,
- růst mezd,
- pokles nezaměstnanosti,
- rostoucí modernizace ekonomiky,
- možnost cestovat, studovat, pracovat kdekoli ve světě,

- klesá chudoba

Jako negativní důsledky globalizace je možno uvést následující:

- výroba některých tradičních produktů se přesouvá do rozvojových zemí nebo do zemí s levnou pracovní silou,
- levný dovoz v některých oblastech ničí poctivé malé výrobce,
- moc nadnárodních firem roste,
- klesá pravomoc a možnost vlády ovlivňovat ekonomiku,
- příliv migrantů z jiných zemí, často jde o migranty nelegální,
- snižování úrovně národní identity a specifické kultury národa,
- strach občanů z budoucnosti, která je nejistá,
- růst mezinárodního zločinu a terorismu,
- poškozování životního prostředí, jeho nenávratné ničení.

Některé ze zásadních vlivů globalizace na ekonomiku jsou charakterizovány v následujících podkapitolách, protože je možno je považovat za klíčové pozitivní prvky, které mají kladný vliv na vývoj české ekonomiky.

2.1.1 Dopady globalizace na obchod

Z ekonomického hlediska je globalizace vnímaná ve většině případů pozitivně. Zastánci globalizace, kterými jsou např. kardinál Lehmann, britský sociolog Giddens, německý filozof Kant (Lang, 2007, s. 55–58) uvádí, že světový obchod je díky globalizaci povzbuzený a je schopen růst rychleji, než tomu bylo v minulosti a také rychleji, než roste celosvětové hospodářství. Za další pozitivní fakt je možno zmínit liberalizaci, která v obchodu znamená internacionalizaci podnikání. Podniky tedy mají přístup k větším trhům, celosvětovým spotřebitelům, a nejen k hranicím národa. Tak je stimulován ekonomický růst. S globalizací také roste konkurence, díky které se vyvíjí nové technologie, odstraňují stávající bariéry a posunují hranice. Konkurenceschopnost je pro podniky důležitá, jen díky ní jsou schopny udržet se na trhu a získávat zákazníky. S tím je opět spojen rozvoj světové ekonomiky i růst životní úrovně obyvatelstva (Kunešová, 2006, s. 27). Světová ekonomika přímo souvisí s hospodářskou situací a politikou, přičemž kvalitativní posun v rámci hospodářské politiky země přímo souvisí s globalizací světové ekonomiky. V této oblasti globalizace výrazně posunula rovnováhu mezi státní regulací a volnou soutěží na trhu, v konečném důsledku lze

hovořit o transformaci státu a ekonomiky. „*Ta je pojímána jako tlak globalizace na tradičně chápaný stát blahobytu a jeho změnu směrem ke státu soutěže. Stát soutěže (na rozdíl od státu blahobytu) charakterizující čtyři proměny v přístupech k hospodářské politice*“: (Cihelková, 2010, s. 17)

- přesun od makroekonomického k mikroekonomickému intervencionismu,
- vytváření všeobecného konkurenčního prostředí,
- kontrola inflace (resp. dlouhodobý růst ekonomiky bez růstu inflace),
- podpora podnikání, inovací a ziskovosti, plná zaměstnanost již není považována za hlavní cíl.

Díky těmto faktorům se urychluje vývoj globalizace a ekonomiky, vliv globalizace na stát a trh je tak podstatnější, než by byl bez výše popsanych prvků. Globalizaci však je nutno vnímat nejen jako příležitost, ale také jako hrozbu (Cihelková, 2010, s. 17).

Dnešní společnost se nazývá moderní rozvinutou informativní společností, kde právě informace nabývají zásadního významu. Informační technologie napomáhají sdílet informace, šetří čas i náklady, eliminují ztráty, pomalé myšlení a zbytečné náklady (Kunešová, 2006, s. 27).

Státy jsou si vědomy důležitosti globalizace a toho, že se jedná o klíčový faktor, který bude mít vliv na životní úroveň občanů státu i v minulosti. Národní ekonomiky se snaží zpracovávat strategie rozvoje v souvislosti s globalizací světové ekonomiky. Tyto strategie potřebují kvalitní a aktuální informace a inovativní a kreativní myšlení. Státy se proto snaží vychovávat další generace odborníků, kteří budou uplatnitelní na globálním a nadále se rozvíjejícím trhu (Kunešová, 2006, s. 28).

Aby mohla globalizace na daném ekonomickém trhu proběhnout, musí být splněné určité podmínky, díky kterým tento proces dosáhne stanoveného cíle. Pokud není ekonomika země na globalizaci připravena, pak její implementace znamená mnoho negativních důsledků: nerovnoměrný ekonomický vývoj; slabší subjekty zanikají, protože silnější prosazují své zájmy na jejich úkor; ekonomické problémy a negativní jevy; problém jedné země se v důsledku globalizace šíří dále (Kunešová, 2006, s. 28).

Globalizace nemá vliv jen na podnikatelské subjekty operující na trhu daného státu, ale také na samotný stát a jeho sílu. Ekonomická prosperita jednotlivých států je přímo ovlivňována světovým trhem a pohyby na něm. „*Obrovské finanční toky jsou*

v globalizované ekonomice mimo kontrolu jednotlivých vlád, centrálních bank i mezinárodních finančních institucí“ (Kunešová, 2006, s. 28). Spekulativní kapitál převyšuje investice do produkce a tento kapitál se pohybuje bez vlivu států a tvoří tak významnou hrozbu. Jak plyne z výše uvedeného, pro ekonomiku je zde také mnoho závažných rizik plynoucích z globalizace:

- nepředvídatelné změny a šoky, které ovlivňují společnost a ekonomiku státu,
- ekonomika je globální záležitostí, která má schopnost ovlivňovat distribuci bohatství mezi jednotlivými státy, což vede k nerovnováze. Země, které jsou chudé a rozvojové, získávají v rámci celku jen podřadné úkoly,
- zvyšování sociálních rozdílů, propad mezi jednotlivými vrstvami společnosti,
- přístup k informacím je díky informačním technologiím na vysoké úrovni, avšak to neodstranilo problematiku interpretace informací, kdy si i odborníci mohou špatně vyložit informaci, na tu chybně zareagovat, což spustí negativní reakci celého trhu,
- dochází také ke globalizaci negativních jevů, jako je terorismus, kriminalita, ničení životního prostředí (Kunešová, 2006, s. 28, 29).

Nástroje, které by efektivně a bezesbytku potlačily výše zmíněné negativní důsledky globalizace, prozatím nebyly vyvinuty. Globalizace se stále do dílčích trhů některých zemí implementuje, je stále v aktivním procesu, formuje se a mění. Je třeba zavést dokonalejší systém regulace, stanovit bariéry proti nekontrolovatelnému pohybu spekulativního kapitálu, vytvořit optimální pravidla mezinárodního obchodu. Všechny tyto změny je třeba zpracovat a zavést do praxe, kdo však bude tímto nelehkým úkolem do budoucna pověřený, nelze bezproblémově určit, je zde celá řada významných mezinárodních organizací, které však mají omezené možnosti (OSN, WB, MMF, WTO). Nepředvídatelné prostředí v ekonomice vede pouze k dalším problémům a krizím, které nejsou žádoucí (Kunešová, 2006, s. 29). Pozitivní důsledky globalizace také snižuje proces liberalizace, která negativně působí na rozvoj a samosprávu politik na národní úrovni, zavádí riziko nestability finančních trhů apod. Proto je třeba se na globalizaci dívat v souladu s dalšími procesy, které jsou v současné době ve světě aktuální (Jeníček, 2002, s. 38).

2.1.2 Dopady globalizace na firmy

Ekonomiku každého státu tvoří firmy, které se na trhu pohybují a generují podnikatelský zisk. Tyto firmy odvádí do veřejných rozpočtů daně, a další povinné odvody, vytváří mezinárodní obchod, uspokojují společenské potřeby, vytváří hrubý domácí produkt (HDP) a přispívají k růstu ekonomické úrovně, zaměstnanosti atd. Bez firem by ekonomika nefungovala, a právě proto je zásadní zhodnotit důsledky globalizace pro firmy.

V každé firmě funguje tzv. produkční řetězec, což je řetěz funkcí a provozních činností, které vedou k funkčnosti firmy. Každý článek toho řetězce je souborem transakcí, které zde probíhají. Produkční řetězec je možno do určité míry integrovat nebo dezintegrovat, tedy zapojit ho do globalizace nebo ho nezapojit. S ohledem na vývoj světa a trhu se hranice internalizace a externalizace posouvají a geografický rámec je irelevantní. Firmy se tak zapojují do globalizace na určité úrovni. O globální organizaci produkce manažeři dlouze uvažují a hodnotí klady i zápory. Avšak do jisté míry se globalizace účastní všechny firmy, ať už chtějí, nebo ne (Kislingerová, 2005, s. 28).

Pokud se firma rozhodne, že se stane nadnárodní multinacionální organizací, pak se nejspíše rozhodne pro internalizaci transakcí a tím se posune koordinace produkčního řetězce. Tyto změny budou pro firmu znamenat, že se změní úlohy ústředí firmy a její lokalizace, dojde k transformaci organizační struktury, a také že se zapojí provozní jednotky do širších produkčních řetězců. Je tedy nezbytné zvolit optimální sídlo, které s ohledem na vývoj, výzkum, výrobu, distribuci přinese strategické výhody. Lokalizace souvisí s mnoha faktory, jako je dostupnost kvalifikovaných zaměstnanců, infrastruktura, logistika, teritorium apod. Úloha ústředí mateřské společnosti se taktéž mění s globalizací. Je třeba rozhodovat o tom, na jaké trhy bude firma vstupovat a jaké produkty bude na zahraničních trzích nabízet, zda budou meziprodukty nakupovány nebo vyráběny a mnoho dalšího. Zvolit geografickou orientaci je závažným rozhodnutím každé nadnárodní organizace, protože to má přímou souvislost s možnostmi, které bude firma v budoucnu mít. Může se totiž specializovat na světový nebo regionální trh a také se stát globálně koncentrovanou firmou. Výrobní kapacita se limituje velikostí trhu, vertikální integrací a její úrovní (Kislingerová, 2005, s. 29).

Za nadnárodní společnost je možno považovat takový podnik, který realizuje přímé zahraniční investice, je vlastníkem nebo kontrolorem produkční aktivity, která spočívá

ve zvyšování hodnoty, operuje ve více zemích a vstupuje do mezinárodní ekonomiky (Krpec, Hodulák, 2011, s. 207, 208).

S globalizací firma vstupuje do různých nových vztahů, jde o komunikaci a spolupráci s dodavateli, obchodními zástupci (zprostředkovateli), zákazníky, konkurenty apod. Tyto vztahy mohou mít různé podoby, od formálních po neformální dohody. Spolupráce může probíhat napříč kontinenty a optimální podoba má mnoho výhod: sdílení investic pro výzkum nových technologií a inovací, zvýšení efektivity, posílení pozice na trhu, konkurenceschopnost, rozložení rizika a další. Strategické aliance urychlují marketingový proces a zajišťují přístup na nové zahraniční trhy. Vznikají také tzv. virtuální organizace, kdy se vytváří sítě organizací, ve kterých každá firma stanovuje vlastní specializaci a vzájemně si tak pomáhají. Vazby jsou zde volné, avšak pokud některá z firem jen čerpá výhod tohoto společenství a na oplátku nic nenabízí, je vyřazena. Specializační organizace plynoucí z virtuální organizace napomáhá rozvoji v konkrétní oblasti, přináší tedy příznivé klima pro inovace. Je flexibilní a efektivní, její vznik je opět jedním z pozitivních důsledků globalizace (Kislingerová, 2005, s. 30).

2.1.3 Dopady globalizace na přímé zahraniční investice

Přímé zahraniční investice hrají velmi pozitivní úlohu v ekonomice hostitelské země, protože se jedná o ekonomickou činnost, která v budoucnosti zvyšuje produkci.

Mezinárodní instituce jako Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), statistickým úřadem evropské unie (EUROSTAT), MMF definují přímé zahraniční investice takto: *„přímá zahraniční investice odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu, který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika investora (přímá investice). Trvalá účast implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí a podstatný vliv na řízení podniku. Přímá investice zahrnuje jak původní transakci mezi oběma subjekty (vklad do základního kapitálu), ta všechny následující kapitálové transakce mezi matkou a mezi afilovými podniky (reinvestované zisky, mezipodnikové úvěry)“* (Režňáková, 2007, s. 52).

Přímé zahraniční investice lze rozdělit na **následující typy:**

- investice do akcií a ostatních aktivit (sem patří investice jiné než reinvestice zisků),

- investice formou dluhových nástrojů, což jsou dlouhodobé dluhové finanční toky.

Zahraniční investice překračují hranici země. Aktiva investora může převzít nejen firma, ale také vláda, státní instituce, jednotlivec apod. Zahraniční investice mají schopnost stimulovat ekonomický růst, obvykle tehdy, kdy jsou úspory v zemi nižší ve vztahu k potenciální poptávce po investicích. Přímé zahraniční investice jsou dlouhodobějším vztahem, který se zakládá na přímé expanzi mateřské společnosti do zahraniční či dceřiné společnosti. Investor si může zvolit možnost investice na zelené louce, tedy tvorbu úplně nového podniku. Jde o formu zahraničních investic, které jsou složité, dlouhodobé, jejich návratnost může být nejistá a riziková, avšak také velmi zisková (Kalínská, 2010, s. 29).

Přímé zahraniční investice je možno považovat za přirozenou součást tržní ekonomiky, obzvláště v dnešním globalizovaném světě. Jejich hlavní pozitiva jsou v tom, že přináší rozvoj ekonomiky, nový kapitál, znalosti i technologie. Někteří odborníci tvrdí, že stát by měl zahraniční investory nalákat za pomoci speciálních pobídek či výhod. Pro českou ekonomiku jsou v současnosti přímé zahraniční investice blahodárné a jsou vítané, stejně tak jsou ale vítané i investice domácí. Zahraniční kapitál oproti domácímu přináší mnoho nových příležitostí a trhů. Investiční hodnota má multiplikační efekt, nejen finanční, ale také v podobě odborných zkušeností a pracovníků (Říman, 2015).

Díky globalizaci roste podíl zahraničních investic, protože stát je schopen pozitivně stimulovat a pobízet zahraniční investory k tomu, aby v určitých zemích prováděly investice. Na hostitelskou zemi mají investice pozitivní dopad, protože vedou k získání finančních zdrojů, novým technologiím, znalostem a know-how. Díky přímým zahraničním investicím se také vytváří nová pracovní místa, zde je přímá souvislost s trhem práce a pozitivními důsledky globalizace. Pro zemi vyvážející přímé zahraniční investice to znamená přesun financí a možností ze země, jde tedy o důsledek negativní.

2.1.4 Dopady globalizace na trh práce

Trh práce je považován za velmi důležitý pojem, protože má silný vliv na ekonomickou situaci státu, hospodářský vývoj, životní úroveň, spokojenost obyvatelstva a chudobu. Také je provázán s úrovní a vývojem HDP. Práce je výrobním činitelem, bez kterého ostatní výrobní zdroje nemohou fungovat – půda, kapitálové statky, přírodní zdroje, to

vše by bez lidské práce zůstalo bez užitku. Fungování trhu práce je obdobné, jako fungování jakéhokoliv jiného trhu zboží či služeb. Působí zde poptávka, nabídka a samozřejmě i cena. Cena je zde mzdou, kdy jde o pracovní příjem, který vyplácí zaměstnavatel (poptávka po práci) svým zaměstnancům (nabídka práce) (Jurečka, 2013, s. 246). Vzájemný vztah zaměstnavatele a zaměstnance je ovlivňován mnoha faktory – odbory (zastupující zaměstnance a obhajující jejich zájmy v oblasti pracovních, sociálních a ekonomických podmínek práce), stát (vydávající zákony, kterými se musí každý pracovněprávní vztah řídit). Získávat zaměstnance je možno z mnoha různých zdrojů, může jít o vnější zdroje (zaměstnanci z volného trhu práce, s ohledem na globalizaci mohou být zaměstnanci jakékoliv národnosti, trh práce je otevřený) nebo vnitřní zdroje (zaměstnanci z vnitra firmy) (Šikýř, 2012, s. 27).

Trh práce je možno považovat v současné době za globální a je ovlivněn mnoha faktory, které opět s ohledem na globalizaci mají vliv na nadnárodní fungování trhu práce, i když se jedná o lokální problém:

- hustota osídlení je silně nerovnoměrná, v Číně nebo Indii je 40x vyšší hustota osídlení v porovnání např. s Kanadou, v Číně je tedy levná pracovní síla, přesunují se sem výrobní linky velkých korporací, výrobky jsou velmi levné,
- demografická imploze, obyvatelstvo stárne,
- migrace na úrovni celé zeměkoule (Dlouhá, 2006, s. 175).

V oblasti trhu práce je možno stanovit stěžejní faktory a pojmy, které se utváří a mění spolu s globalizací. Pracovní síla je tvořena zaměstnanými i nezaměstnanými lidmi ve věku 15–64 let. Míra nezaměstnanosti se měří jako podíl nezaměstnaných k pracovní síle. Někteří lidé jsou od práce odrazeni, protože práci nemají, ztratili i naději, že práci naleznou a propadají se do koloběhu chudoby a nezaměstnanosti. Lidé pracují proto, aby si vydělali peníze, které utrací za své potřeby, tedy spotřebu zboží a služeb. Ideální svět je takový, kdy lidé mají co nejvíce peněz za co nejmenší množství práce, jde však o nereálný stav (Lipovská, 2017, s. 81).

Členské země OECD jsou všechny ekonomicky vyspělé a poměrně globalizované, avšak životní úroveň občanů je v jednotlivých zemích značně odlišná. S růstem ekonomiky roste i nominální hodnota průměrných měsíčních mezd. Nejvyšší průměrná měsíční mzda byla ve Švýcarsku, kde dosahovala hodnoty 177 807 Kč. Rozdíl mezi Švýcarskem a Mexikem je na první pohled patrný, v Mexiku dosahovala průměrná

měsíční mzda pouhých 12 567 Kč. Švýcarsko je taktéž typické nejvyšší životní úroveň obyvatelstva, je tedy přirozené, že mzda je zde 14x vyšší než v Mexiku, kde životní úroveň obyvatelstva není natolik vysoká. Švýcarsko je taktéž vysoce globalizovanou zemí, v roce 2015 získalo globalizační skóre v hodnotě 83 bodů a bylo na 4. místě v žebříčku globalizace států. Naopak Mexiko dosáhlo pouhých 49 bodů a bylo na 64. místě v žebříčku států. Podrobnější údaje obsahuje tabulka č. 9 ve třetí kapitole zabývající se trhem práce. Z toho bezpochybně plyne jasná souvislost, že s mírou globalizace roste průměrná měsíční mzda a s průměrnou měsíční mzdou roste životní úroveň obyvatelstva.

Souvislost trhu práce s globalizací je přirozená, protože s globalizačním tokem výrobních faktorů plynou do země také pracovníci od běžných dělníků po vysokoškolsky vzdělané a zkušené odborníky. Stejně tak ze země odchází i pracovníci. S rostoucí ekonomikou země, vyšší průměrných mezd a vyšší minimálních hodinových mezd, s poskytovanými benefity od zaměstnavatelů, roste také podíl migrantů, kteří přichází do země za prací. Globalizace přímo ovlivňuje vyšší průměrných měsíčních mezd v zemi, protože stát nechce přicházet o odborníky a pokud vidí, že roste průměrná mzda v okolních zemích, pak také upravuje vyšší minimálních mezd, jejich hodnota roste, a tedy i průměr mezd ve státě.

Důsledkem globalizace se trh práce proměnil, a to tím způsobem, že došlo k nové mezinárodní prostorové dělbě práce. Zatímco dříve poskytovaly země bohaté na nerostné bohatství a suroviny za pomoci své práce tyto produkty vyspělým zemím za úplatu. Vyspělé země suroviny dále zpracovávaly a následně prodávaly jako finální výrobky. Ovšem s ohledem na globální tlak na snižování nákladů a touhu akcionářů po nejvyšším zisku, došlo k tomu, že výrobní procesy se přesunují do zemí s levnou pracovní silou. Již tedy nejsou mnohé pracovní činnosti vykonávány jako dříve v původních zemích. Do zemí s levnou pracovní silou se přesunují všechny požadavky na manuální činnost, naopak sféry řídicích funkcí, výzkum, vývoj a další inovativní činnosti jsou lokalizovány do vyspělých zemí. Vyspělé země se stále více orientují na specializované služby a poradenské činnosti. Díky globalizaci došlo k rozmachu internetu a určité sektory služeb nyní nejsou chráněny geografickými bariérami, jako tomu bylo v minulosti. Pracovní pozice týkající se informačních technologií (IT), účetnictví, zákaznických kontaktních center apod. se mohou přesunovat do zemí

s levnou pracovní silou, kde jsou lidé vzdělaní a anglicky hovořící, avšak ochotni pracovat za čtvrtinu odměny než lidé ve vyspělých zemích. Do budoucna však lze očekávat nárůst čínských továrních dělníků, jejich platy v posledních letech rostou.

Globalizace má vliv také na nezaměstnanost, protože roste relokační částí procesu primární výroby do rozvojových zemí, a tím pádem klesá nezaměstnanost. Lidé v takto nově industrializované zemi získávají zaměstnání, které by dříve získali zaměstnanci ve vyspělém státě. Outsourcing tedy v rozvinutých zemích zvyšuje nezaměstnanost, snižuje mzdy a životní úroveň střední třídy obyvatelstva. Zde by se tedy dalo mluvit o negativních důsledcích pro rozvinuté země a pozitivních důsledcích pro země rozvojové. Díky globalizaci a potírání hranic působí technický rozmach po celém světě, automatizace tedy vede k zefektivňování výroby a v továrnách již není třeba tolik zaměstnanců, protože práci za ně dělají stroje. Zde globalizace může vést k negativním vlivům.

Globalizace dále vede k mezinárodní migraci pracovní síly z ekonomických důvodů. Lidé mají možnost přesunovat se v rámci celého světa za novým zaměstnáním, které napomůže zvýšení reálné mzdy a tím i zvýšení životní úrovně. Lidé díky globalizaci, která umožnila tok informací, přesně ví, jaké pracovní pozice v určitých zemích chybí a jaké jsou zde platové a pracovní podmínky. Zde má globalizace pozitivní důsledky pro běžné občany. Avšak pro některé firmy a státy to může být negativem, protože přichází o kvalifikované pracovníky, vědce, lékaře, inženýry apod.

Také v oblasti vzdělávání, které je základem pro růst ekonomiky a fungování trhu práce působí globalizace pozitivně. Je motivem pro vzdělávání, poskytuje celosvětově informace, znalosti a data komukoliv, kdo je chce získat. Díky globalizaci roste tlak na schopnosti a znalosti odborníků, v současné době je vyžadováno informativního myšlení.

2.1.5 Dopady globalizace na ekonomický růst

Výkonnost ekonomiky státu se měří za pomoci hrubého domácího produktu, což je peněžní vyjádření celkového toku zboží a služeb za stanovené časové období, kterým je obvykle kalendářní rok. HDP lze vyjádřit za pomoci několika různých podob a druhů měření a porovnávání. Nominální HDP se vyjadřuje v tržních cenách každého kalendářního roku, někdy se nazývá také jako běžné HDP. Reálné HDP je vyjádřeno

v cenách výchozího stanoveného roku, tedy ve stálých cenách, díky čemuž je možno měřit celkové množství produktu, nikoliv (na rozdíl od nominálního HDP) současnou peněžní hodnotu. Jde tedy o očištění od inflace za pomoci deflátoru HDP, který je poměrem HDP nominálního k HDP reálnému (Dvořáček, 2012, s. 21).

HDP, jeho hodnota a vývoj mají silnou schopnost ovlivňovat další ekonomické jevy, jakými jsou měnová politika, zaměstnanost, inflace, vztah se zahraničními investory a mnoho dalších. Proto ho lze považovat za nejdůležitější ukazatel. HDP se s dalšími ukazateli přímo ovlivňuje, např. snížení úrokových měr v zemi znamená růst HDP, z čehož plyne růst zaměstnanosti. Tyto vzájemné vlivy jsou krátkodobé, v dlouhodobém horizontu jsou stát a příslušné instituce schopny ovlivnit pouze inflaci, která bývá cílem měnové politiky (Jílek, 2013, s. 139).

Z výše uvedeného plyne, že ukazatel HDP je nadnárodně považován za klíčový prvek systému národních účtů. Podle něj se posuzuje ekonomická výkonnost země, hospodářský pokrok, hospodářský cyklus, umožňuje mezinárodní srovnávání, posuzování vývoje v čase, dává možnost sledovat vzájemné vlivy různých jevů a ukazatelů. Právě proto je možno ho považovat za vhodný pro posouzení vlivu globalizace na ekonomiku státu (Rojíček, 2016, s. 52).

Mezinárodní propojení národních ekonomik roste, stejně jako roste vzájemná závislost států. To vše je příčinou ekonomické globalizace, která se v této oblasti projevuje jako:

- volný pohyb pracovní síly, zboží, služeb, díky čemuž do státu plynou finanční zdroje, které se promítají ve zvýšení příjmu daní do státního rozpočtu, zvýšení hrubého domácího produktu a posílení ekonomického růstu,
- díky provázání národních kapitálových trhů je zde možnost nakupovat a držet zahraniční aktiva, srovnávat vzájemné výnosy, což může do státu přivést mnoho nových investorů a společností, které napomáhají růstu ekonomiky a HDP,
- ekonomická konjunktura se mezi jednotlivými státy v důsledku globalizace velmi rychle zrcadlí, tedy recese jednoho státu vede k recesi druhého státu. Zde je tedy důsledek globalizace buď negativní, nebo pozitivní, to se přirozeně promítá v pohybu HDP,
- změny úrokových sazeb a měnových kurzů ovlivňují zahraniční politiku, při jejím růstu roste také HDP, při poklesu HDP klesá, tudíž jde opět o možnost negativního i pozitivního důsledku globalizace,

- výroba nadnárodních podniků se pružně přesunuje mezi jednotlivými zeměmi díky globalizaci, tedy pozitivní pobídky pro přesun výroby na území státu vedou posléze k růstu HDP,
- ekonomické subjekty mají možnost přemístit své sídlo a realizaci svých činností do zahraničí, kde je nižší daňová zátěž, pak je důsledek globalizace pro domovský stát ekonomického subjektu negativní, HDP klesá.

Díky výše popsaným projevům ekonomické globalizace dochází k růstu mezinárodního obchodu, přítoku přímých zahraničních investic (které jsou popsány v následující kapitole), obnově a zvýšení kapitálových toků, rozvoji nadnárodních ekonomických korporací a přesunům ekonomických subjektů s ohledem na skutečnou poptávku na trhu. Toto vše vede k růstu ekonomiky, tedy pozitivnímu nárůstu HDP, který zpětně má další pozitivní důsledky na globalizační proces.

2.1.6 Dopady globalizace na chudobu

Chudoba je nejen ekonomickým, ale i sociálním a společenským problémem, který se týká mnoha milionů lidí. I když v demokratických vyspělých zemích Evropy lidé obvykle netrpí významnými nedostatky, mnoho z nich se pohybuje na hranici chudoby. Chudobu není vhodné měřit jen příjmy, jejich hodnotou a porovnáním s výdaji, ale je třeba zakomponovat mnoho dalších indikátorů, které chudobu představují. Každý si chudobu představuje jinak, jde o pojem se subjektivním zabarvením, zatímco pro někoho je určitý příjem nesnesitelnou chudobou, pro jiného člověka je luxusem. Chudobu je možno označit jako nepříznivou životní situaci, kdy lidem chybí potřebné vzdělání (které by jim pomohlo se vymanit z koloběhu chudoby), zaměstnání, domov, tedy nejsou schopni uspokojovat základní životní potřeby. Chudobu by si lidé neměli představovat jen jako určité statistické vyčíslení, ale jako lidi, kteří nemají přístup k pitné vodě, k jídlu, teple (Appeltoová, 2010, s. 2).

Chudoba označuje tedy určitý sociální status, který lze spojit s hmotným nedostatkem. Hmotné podmínky pro důstojný život a uspokojení základních lidských potřeb jsou nedostačující především u obyvatelstva rozvojových zemí. Životní podmínky jsou zde často v rozporu se základními lidskými právy, jde o sociální problém, který je velmi těžko řešitelný, nelze ho jednoduše vymýtit. Chudobu lze rozdělit na dvě základní skupiny:

- absolutní chudoba – člověk není schopen zajišťovat si potraviny, ošacení, v důsledku toho je ohrožen život této osoby,
- relativní chudoba – stav odvíjející se od společnosti, tedy od průměrné životní úrovně, která je typická pro danou společnost, jedinec v relativní chudobě uspokojuje své potřeby na nižší úrovni, než je průměr (Čevela, 2014, s. 111).

I přesto, že dnešní doba je typická plýtváním, přebytkem nabídky nad poptávkou a tunami vyhozených potravin, hlad a podvýživa stále přetrvávají, jsou extrémním typem chudoby, kdy lidé (a často děti) umírají kvůli nedostatku živin a nevyhovujícím životním podmínkám. Kruh chudoby a hladu je provázaný, podvýživa se zpětně stává příčinou chudoby, protože snižuje schopnost člověka překonávat chudobu. Jde o tyto negativa:

- pokles schopnosti člověka být fyzicky aktivní, tedy pracovat. Výrobní potenciál nevzdělaného chudého člověka je v důsledku podvýživy nulový,
- schopnost rozvíjet své tělesné i duševní schopnosti a dovednosti,
- dlouhodobé poškození zdraví, celoživotní následky,
- předávání problému chudoby mezigeneračně,
- ekonomická, sociální a politická nestabilita, kdy vláda není schopna bojovat s chudobou svých obyvatel.

Nízká životní úroveň a vzdělanost zpětně vedou k nízkým příjmům, nízké příjmy k chudobě a chudoba k hladu, který je příčinou nízké životní úrovně. Zde je jasně viditelný důvod složitosti vymýcení chudoby na zemi do budoucna (Jeníček, 2010, s. 165).

Chudoba není problémem pouze u rozvojových zemí, jak by se mohlo na první pohled zdát, ale vyskytuje se i u obyvatel vyspělých zemí. To je zapříčiněno flexibilitou pracovního trhu, pracovní místa se přesunují, nadnárodní společnosti snižují mzdové náklady za pomoci levné práce. Globalizace, jak již bylo charakterizováno, mění strukturu zemí v různých oblastech, je provázána krizemi a nestabilitou, ale i růstem. Globalizace by měla vést k vyšší efektivitě využívání světových zdrojů, země, které jsou dostatečně globalizované, by měly být typické vyššími průměrnými příjmy obyvatel. Demokratická vláda by měla spravedlivě přerozdělovat zisky tak, aby pomáhala nižší třídě obyvatelstva, která by se mohla pohybovat na hranici chudoby. Ale také s ohledem na odpůrce a nevýhody globalizace jsou zde sociální negativní

dopady, kdy se rozevírají pomyslné nůžky, a zvětšuje se rozdíl v životní úrovni obyvatelstva světa. Díky globalizaci bohatší ještě více bohatnou a ti chudí se stávají ještě více chudšími. Dále má globalizace za příčinu fakt, že spotřeba roste, avšak ne rovnoměrně. Evropa a USA tvoří 20 % celosvětové populace a na těchto 20 % připadá 60 % celosvětové spotřeby. To potvrzuje tvrzení výše, že vyspělé části světa dále rostou, zatímco chudé části se i nadále potýkají s chudobou, která je ještě na horší úrovni, než tomu bylo v minulosti. Rozmáhá se dětská práce, rostou chudinské čtvrti, přístup k pitné vodě je omezen stejně jako zdravotní péče a hygiena (Kučera, Šenk, 2017).

I přesto, že je díky globalizaci propojenost světových ekonomik vysoká, neřeší globalizace některé z nejdůležitějších problémů, mezi které patří právě chudoba. Tento naléhavý problém se prohlubuje i nadále a na světě trpí více než 1 miliarda lidí chudobou. Nejvíce lidí postižených hladem žije v Jižní Asii, ač jsou na půdě OSN pořádány pravidelné summity o životním prostředí a světové chudobě, stále se nepodařilo nalézt optimální řešení boje s chudobou. Jde o negativní důsledek globalizace, kdy globalizace neumožňuje chudým zapojit se do ekonomických procesů, díky kterým by mohli pracovat a vydělávat. Globalizace chudobu prohlubuje, jde o natolik silný negativní jev, který zastíní pozitivní důsledky globalizace. Globalizace zvyšuje chudobu v rozvinutých zemích a lze konstatovat, že do budoucna se v této oblasti nic nezmění.

2.2 Dopady globalizace na demokratický stát a jeho občany

Jak bylo již nastíněno, globalizace nepřináší jen ekonomické klady a výhody, ale také mnohé negativní důsledky, které mnozí odborníci sledují a zdůrazňují mnohem více než klady plynoucí z globalizace. Za jeden z významných dopadů globalizace na demokratický stát lze považovat oslabení státu a ohrožení demokracie, protože díky globalizaci ztrácí volení zástupci svůj vliv na ekonomické procesy (Bartoníčková, 2017, s. 214).

Z toho plyne celá řada dopadů globalizace na demokratický stát a jeho ekonomiku. Národní stát nemá prostředky, jak se bránit proti globálním pohybům ekonomiky, nemá ani obranu před útokem spekulantů na měnu, z čehož plyne možnost rychlého a nečekaného kolapsu státní ekonomiky (k tomu došlo v Brazílii a Argentině

v 90. letech 20. století). Obranou proti tomu je spolupráce států s mezinárodními organizacemi, proti tomu však často bojují občané států, protože nemají žádný vliv na rozhodnutí těchto organizací. Protože nadnárodní firmy, resp. velké koncerny operující na trhu desítek zemí mají velkou moc a vliv, pak se síla a moc veřejného sektoru přesouvá do sektoru soukromého. Ten není řízen zákonodárci, silné firmy jsou sice regulované legislativou, ale v mnoha oblastech si mohou dělat, co chtějí – likvidují konkurenci, přesouvají výrobu do zemí s levnou pracovní silou, vyhýbají se velkému daňovému zatížení únikem do daňových rájů apod. Příjmy států klesají a příjmy majitelů a manažerů firem rostou.

V tomto směru jde o další negativní vliv, který zde byl již stručně zmíněn – znečišťování životního prostředí za pomoci přesunu výroby do chudších zemí, které nemají natolik vyvinutý systém environmentální ochrany. Zde je vidět, že je vše spjato a provázáno se vším, celá globalizace je širokým pojmem, který zahrnuje velkou množinu proměnných, které se navzájem prolínají. Dále rozvinuté země bohatnou rychleji, v těchto zemích probíhají výzkumy a vývoj, investuje se, experimentuje se, zatímco v rozvojových zemích probíhá pouhá výroba. Zde sice vidíme klad – kdy roste zaměstnanost a HDP rozvojových zemí díky výrobě pro nadnárodní koncerny, avšak odpůrci globalizace toto nazývají novou vlnou kolonizace, protože jsou prohlubovány rozdíly mezi bohatými a chudými, roste tak riziko konfliktu. Dále ztráta možnosti demokratického státu uzavřít své hranice napomáhá šíření infekčních chorob, které jsou často velmi nebezpečné nejen pro zdraví občanů, ale i pro ekonomiku, kdy se kvůli např. ptačí nebo prasečí chřipce musí vybít celé chovy. Internet, který již nepodléhá státní kontrole, sice přináší svobodu slova a šíření demokracie a informací, ale pomáhá extremistům šířit jejich postoje a názory.

Mezi pozitivní dopady globalizace můžeme řadit nárůst obyvatel, zvláště ve 20. století, kdy populace dosáhla opravdu extrémního nárůstu obyvatel. V této době docházelo zrovna k rozmachu globalizačních procesů, a proto je tento jev přisuzován právě globalizaci. Pro budoucí vývoj se předpokládá, že již nebude tak dynamický, naopak se počet obyvatel stabilizuje na 10 až 12 miliardách. Největší nárůst obyvatel se předpokládá pro africké a asijské země, markantní nárůst obyvatel v jižních oblastech může způsobit migraci obyvatel vlivem přelidnění jejich vlastního kontinentu (Koschin, 2005).

Za další pozitivní faktor přisuzovaný globalizaci je nutno zmínit prodlužování střední délky života obyvatel, která se v průběhu let stále zvyšuje. Významný nárůst střední délky života je zaznamenán ve 20. století ve vyspělých zemích a v polovině 20. století v zemích méně vyspělých. Tomuto zvýšení se dostalo díky zlepšení zdravotnictví, hygienických standardů, stravy, ale také ekonomiky států, kriminality nebo dokonce i vývoji technologií. Střední délka života se nadále vyvíjí velmi příznivě (Sak, Kolesárová, 2012).

3 Dopady globalizace na vybrané oblasti české ekonomiky

Česká republika prošla výraznou společensko-ekonomickou transformací, která se dotkla všech oblastí ekonomiky. Lokální změny vychází ze světové ekonomiky, která prošla v posledních desetiletích klíčovými posuny a pohyby kupředu. Převaha nabídky nad poptávkou byl faktor, který vedl ke změnám, které započaly globalizační procesy. Změny plynoucí z globalizace jsou značné a velmi univerzální, proto se dotýkají všech trhů a oborů podnikání, nevyhýbají se ani malým firmám. (Kislingerová, 2005, s. 30)

3.1 Počátky globalizace v ČR

Česká republika není lhostejná vůči změnám, kterými prochází v průběhu let celý svět. Změny způsobují intenzivnější vývoj globalizace a integrace, které sebou nesou velké změny v ekonomice (Cihelková, 2012). S ohledem na vývoj České republiky v historickém a politickém měřítku se globalizace až do roku 1989 české ekonomiky příliš nedotkla. Centrálně plánovaná ekonomika a komunismus nepodporovaly mezinárodní obchod. Jen některé podniky, které byly státem kontrolovány, mohly mít styky na mezinárodním trhu. Tyto podniky však musely obchodovat za domácí ceny, které se vyrovnávaly ze státního rozpočtu (Světlík, 1994). Poté, co komunismus v České republice padl, se trh otevřel a ekonomika se přeorientovala na tržní hospodářství. Transformační proces se začal intenzivně uplatňovat a podniky i jednotlivci se museli přizpůsobit podmínkám inovovaného trhu. Česká republika se začala stávat konkurenceschopnou vůči ostatním zemím, a mohla se tak začít úspěšně zapojovat do mezinárodního obchodování. Otevřená ekonomika přinesla pozitivní důsledky, a to výhody z mezinárodní směny, růst velikosti trhu, zahraniční poptávku, dovoz nových výrobků a efektivnější alokaci výrobních faktorů. Tím se Česká republika začala postupně zapojovat do globalizačních procesů.

S ohledem na fakt, že svět je dnes silně globalizovaný ve všech oblastech lidského života, vznikl index DHL (DHL Global Connectedness index. *DHL* [online], 2018), což je index globální propojenosti, který jednak hodnotí skóre zemí s ohledem na úroveň jejich globální propojenosti a jednak země také seřazuje do žebříčku dle jejich míry globalizace. Index zahrnuje mnoho různých globálních toků pro jednotlivé země, tedy obchod zahrnující zboží a služby, kapitál, informace (na všech úrovních – tištěná média, telefonní hovory, internet, televize) a demografické ukazatele (migrace,

cestování, vzdělávání v zahraničí, práce v zahraničí). Čerpají se data ze 140 zemí, které tvoří 99 % světového HDP a v nichž žije 95 % světové populace. Přidělují se body v hodnotě 0-100, přičemž platí, že čím více bodů země získá, tím je její globalizace vyšší (DHL Global Connectedness index. *DHL* [online], 2018).

Tabulka č. 1 uvádí vývoj DHL indexu České republiky od roku 2005 až do roku 2015. Data za roky 2016 a 2017 nejsou dostupná. Faktem je, že Česká republika zaznamenává růst globálního skóre. Česká republika získala v roce 2015 o 6 bodů více, než tomu bylo na počátku sledovaného období, tedy v roce 2005. Pouze mezi léty 2007 až 2008 lze sledovat pokles bodů o 3, následný růst vyrovnal bodovou ztrátu až po 6 letech. V současné době je možno očekávat další nárůst globálního skóre, protože Česká republika je velmi aktivní ve vývozu, nezaměstnanost ve státě prudce klesá a vývoj technologií společně s dalším pokrokem je nezastavitelný. Za úspěch lze považovat fakt, že z hlediska umístění jednotlivých zemí v žebříčku se Česká republika umísťovala v letech 2005-2015 na vyšších pozicích, tzn. na 24. až 32. místě (ze 140 zemí). Z tabulky je pak patrné mírné kolísání, např. v letech 2007 a 2008 je to postup o 5 míst nahoru, poté je zaznamenán pokles o 4 místa dolů (tento propad lze zdůvodnit v roce 2009 celosvětovou hospodářskou krizí). Během sledovaných 11 let Česká republika vylepšila svou pozici z 26. místa na 24. místo v celkovém žebříčku 140 zemí.

Tabulka č. 1: Česká republika v DHL indexu

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Globální skóre	60	61	63	60	61	61	61	61	62	65	66
Pořadí v globalizaci zemí	26	27	27	32	28	28	32	30	29	27	24

Zdroj: HDL Global Connectedness index. *DHL* [online], 2018

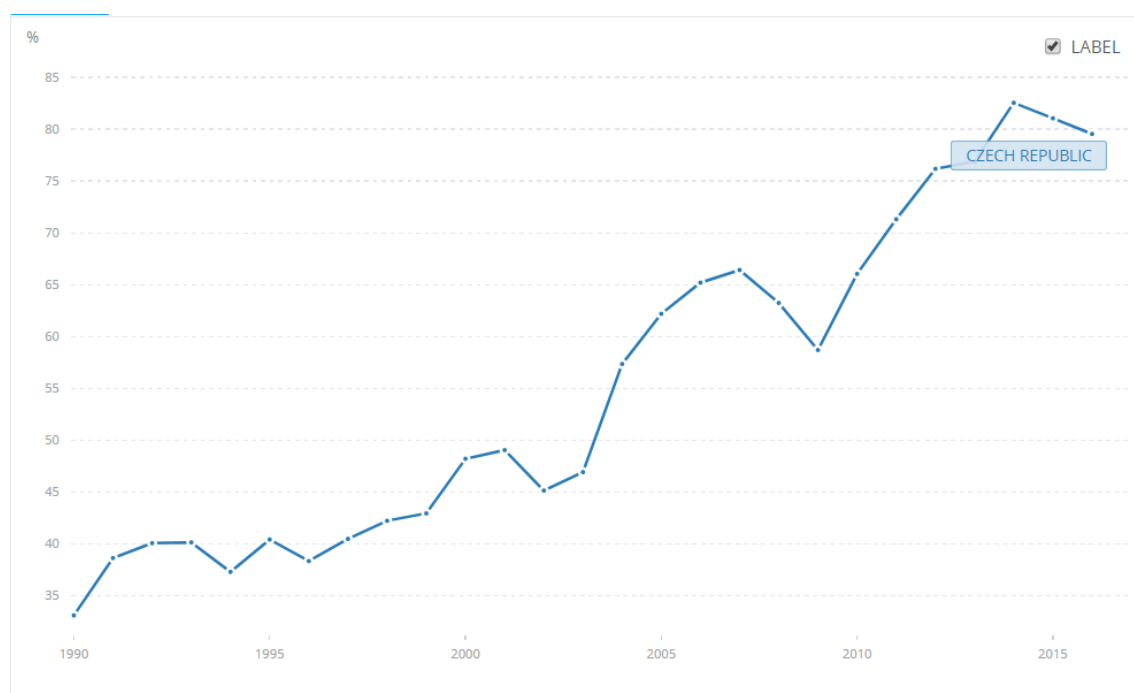
Česká republika je považována za silnou v oblasti obchodního pilíře, protože česká ekonomika je silně proexportní. Za nejslabší stránku je možno naopak považovat kapitálový pilíř (DHL Global Connectedness index. *DHL* [online], 2018).

Před počátkem globalizace mělo mnoho států v Evropě rozdílné podmínky pro obchodování a podnikání. Díky globalizaci se tyto podmínky začaly smazávat

a ekonomiky se tím staly otevřenější. To způsobilo snadnější import a export zboží a rozšíření podnikání do zahraničních zemí.

Z obrázku č. 1 pak vyplývá, že **otevřenost české ekonomiky** roste od roku 1990 poměrně vysokým tempem. Data jsou zaznamenána za období od roku 1990 do roku 2016. Podíl exportu zboží a služeb na HDP v průběhu sledovaného období zaznamenával mírné poklesy, celkový trend je však rostoucí. V letech 2007 až 2009, kdy podíl exportu zboží a služeb na HDP klesl z hodnoty 66,409 % na 58,684 %, byl pokles zapříčiněn finanční krizí. Po překonání krize začal v ČR podíl exportu zboží a služeb na HDP opět růst a v roce 2010 byla hodnota téměř stejná jako v období před krizí. Kromě této krize otevřenost ekonomiky měřená uvedeným ukazatelem nevykazovala žádný tak razantní pokles v celém sledovaném období.

Obrázek č. 1: Otevřenost české ekonomiky – vyjádřeno jako podíl exportu zboží a služeb na HDP v letech 1990–2016

Zdroj: Exports of goods and service. The World Bank [online]

S ohledem na míru globalizace je třeba nadále vyhodnotit vývoj některých ekonomických faktorů, které lze považovat za klíčové, a to integraci národních ekonomik, vytvoření regionálních ekonomických uskupení, růst znalostní ekonomiky a ekonomiky služeb a měnící se uspořádání světa. Globalizace má samozřejmě přímý

vliv také na další faktory, především na demografii, kam můžeme řadit nárůst světové populace, střední délku života nebo migraci obyvatel, ta má přirozeně logickou souvislost s ekonomickou stránkou globalizace. Vyhodnocování demografických faktorů však již není obsahem této práce.

3.2 Dopady globalizace na zahraniční obchod ČR

Zahraníční obchod ČR lze rozdělit dle Statistického úřadu na zahraniční obchod v přeshraničním pojetí a v národním pojetí. Přeshraniční pojetí zahraničního obchodu „*vypovídá výhradně o fyzickém pohybu zboží přes hranice bez ohledu na to, zda dochází k obchodu mezi českými a zahraničními subjekty. Tyto údaje jsou mezinárodně srovnatelné a mohou sloužit jako indikátor vývoje hodnoty obchodu*“ (Český statistický úřad, 2017). Národní pojetí zahraničního obchodu pak „*vypovídá o vývozní a dovozní výkonnosti české ekonomiky, tedy i o obchodní bilanci zahraničního obchodu české ekonomiky. Sleduje skutečný obchod se zbožím realizovaný mezi českými a zahraničními subjekty, tj. změnu vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty*“ (Český statistický úřad, 2017).

Než bude možné přistoupit k přesným datům, je nutné definovat pojmy vývozu (exportu) a dovozu (importu) pro Českou republiku. Vývozem se zde rozumí fyzické překročení zboží přes hranice ČR do zahraničí. Dovozem se rozumí fyzické překročení zboží přes hranice ČR ze zahraničí do ČR. Českým statistickým úřadem (ČSÚ) je definován vývoz a dovoz takto: „*Vývoz vyjadřuje hodnotu zboží odeslaného do zahraničí, které přestoupilo státní hranici za účelem jeho trvalého nebo dočasného ponechání v zahraničí. Celkový vývoz se tak skládá z přijetí ze států EU a dovozu ze zemí mimo EU.*“ Dovož definuje ČSÚ takto: „*Dovož vyjadřuje hodnotu zboží přijatého ze zahraničí, které přestoupilo státní hranici za účelem jeho trvalého nebo dočasného ponechání v tuzemsku. Celkový dovoz se tak skládá z přijetí ze států EU a dovozu ze zemí mimo EU*“ (Český statistický úřad, 2018).

Na základě tabulky č. 2 uvedené níže lze pozorovat, že obchod za období od roku 1993 do roku 2017 vykázal rostoucí tendenci. Ovšem i přes celkově se zlepšující vývoj lze vypořadovat určité kolísání mezi jednotlivými roky. Indexy vývozu a dovozu uvedené v tabulce znázorňují, že stejné období předchozího roku je rovno 100. Index vývozu byl nejvyšší v roce 2004 s 25,7% nárůstem, a naopak nejnižší v roce 2009 s 13,5%

poklesem. Index dovozu byl nejvyšší v roce 2004 s 21,4% nárůstem, a naopak nejnižší v roce 2009 s 17,3% poklesem.

Tabulka č. 2: Zahraniční obchod se zbožím v přeshraničním pojetí (v mil. Kč – běžné ceny)

Rok	Obrat	Index vývozu (exportu)	Index dovozu (importu)
2001	2 653 713	113,1	111,6
2002	2 580 531	99,0	95,7
2003	2 811 653	109,2	108,7
2004	3 471 753	125,7	121,4
2005	3 698 548	108,5	104,6
2006	4 249 386	114,8	115,0
2007	4 870 552	115,6	113,6
2008	4 880 225	99,8	100,6
2009	4 127 659	86,5	82,7
2010	4 944 354	118,4	121,2
2011	5 566 254	113,7	111,4
2012	5 839 486	106,7	103,0
2013	5 998 189	103,3	102,0
2014	6 828 456	114,3	113,3
2015	7 360 249	107,0	108,7
2016	7 468 714	102,3	100,5
2017	7 990 331	105,9	108,2

Zdroj: Zahraniční obchod se zbožím – přeshraniční pojetí – časové řady. Český statistický úřad [online]. Praha, 2018

Nejvyšší hodnoty indexu vývozu a dovozu z roku 2004 jsou ovlivněny vstupem České republiky do EU, kdy se firmám na českém trhu zvětšil vnitřní trh a došlo k obrovským a podstatným změnám v podmínkách pro obchod a původní systém hraniční statistiky byl nahrazen novým statistickým sběrem dat Intrastatem sloužícím pouze pro transakce uvnitř EU. Dalším důvodem byla změna při převozu zboží přes hranice do států v EU tzn. odstranění celních a překážek, což vedlo ke snížení nákladů na přepravu. Díky tomu je zaznamenán markantní nárůst exportu i importu (ČSÚ, 2005). Tyto informace

jsou výstupem ze statistiky zahraničního obchodu, jejíž respondenti byli plátcí daně z přidané hodnoty (DPH) a zároveň překročili stanovenou hodnotu vývozu a dovozu. Nově došlo také ke změně zákona o DPH, kdy se k placení DPH museli přihlásit i zahraniční subjekty, které na území nemají ani sídlo podnikání a ani žádné jiné fyzické zastoupení. Pouze tedy stačilo, že zahraniční subjekty na českém trhu obchodují (Rojíček, 2012).

Razantně se snižující index vývozu a dovozu v letech 2007 až 2009 je zapříčiněn světovou finanční krizí rozšiřující se do celého světa. Příčinou krize byl zhoršující se vývoj na trhu s nemovitostmi, který se dále rozšířil na kapitálové trhy a poté na celou ekonomiku. Hospodářská krize měla v ČR negativní dopad na export zejména tím, že klesla zahraniční poptávka po dovozu z ČR. Negativně ovlivnila i import, to znamená, že export i import došly za sledované období ke svému minimu. S velkými ekonomickými problémy se potýkalo také Německo, které je významným exportním trhem pro české produkty. Českou ekonomiku zasáhla finanční krize skrze finanční trhy, cenné papíry ztrácely na své hodnotě, lidé přicházeli o velké množství investovaných peněz, a to způsobovalo malou ochotu půjčovat peníze. Strach z investic a snížení poptávky vedly ke snížení importu i exportu, které naopak souvisí s poklesem HDP (Gajdušková, Krčál, 2011).

V tabulce č. 3, která je znázorněná níže, jsou uvedeny údaje vývozu zboží dle teritoriálního členění v přeshraničním pojetí. Sledované období je od roku 2008 do začátku roku 2018 (leden, únor), data z dalších měsíců nejsou známá. Nutno podotknout, že data z roku 2017 a 2018 (leden, únor) jsou pouze předběžnými údaji. Celkový vývoz zboží v průběhu let stále roste, avšak výkyv je znatelný v období od roku 2007 do roku 2009, kdy export klesá z důvodu finanční krize. Od roku 2009 je zaznamenán opět růst.

Tabulka č. 3: Vývoz zboží podle teritoriálního členění v přeshraničním pojetí.
(v mil. Kč – běžné ceny) v letech 2005–2018

Rok	Celkem	V tom			
		Evropská unie (EU28)	Z toho Eurozóna (19)	Mimo EU	Nespecifikováno
2005	1 868 586	1 607 480	1 288 799	259 747	1 360
2006	2 144 572	1 847 861	1 458 791	259 548	1 163
2007	2 479 235	2 125 758	1 653 606	352 375	1 099
2008	2 473 736	2 119 018	1 647 717	349 926	4 792
2009	2 138 625	1 820 338	1 445 720	317 289	999
2010	2 532 795	2 134 869	1 688 590	396 275	1 651
2011	2 878 690	2 398 098	1 901 103	478 775	1 821
2012	3 072 597	2 495 734	1 964 274	574 295	2 567
2013	3 174 704	2 572 990	2 009 736	599 342	2 372
2014	3 628 826	2 981 972	2 308 632	644 899	1 957
2015	3 883 248	3 231 200	2 503 559	649 055	2 995
2016	3 974 041	3 323 713	2 589 921	648 199	2 132
2017	4 208 609	3 523 290	2 738 915	682 527	2 789
2018 (leden, únor)	695 110	586 543	450 967	108 211	356

Zdroj: Zahraniční obchod se zbožím – přeshraniční pojetí – časové řady. Český statistický úřad [online]. Praha, 2018

Na základě tabulky č. 3 lze vycházet z toho, že vždy dominuje vývoz v rámci EU nad vývozem mimo EU, tedy ani v jednom roce tomu není opačně. Vývozy v rámci EU jsou největší z toho důvodu, že mezi státy jsou výhodnější podmínky týkající se obchodu. Z vývozu mimo EU plyne menší příjem financí pro českou ekonomiku, ale zároveň podléhají nákladnějším obchodním podmínkám. Nejméně finančních příjmů pak plyne z vývozu do nspecifikovaných oblastí.

Další tabulka č. 4 udává dovoz zboží podle teritoriálního členění v přeshraničním pojetí. Tabulka znázorňuje neustálý růst v průběhu let 2005 až 2018 (leden, únor). Nutno zmínit, že za rok 2017 a 2018 (leden, únor) jsou udány pouze předběžné údaje. Navíc „od roku 2016 proběhla aktualizace metodiky zahraničního obchodu pro zachycení

zemního plynu, a proto není v datech zohledněn dopad v letech 2014 (v odhadované hodnotě 4,4 mld. Kč) a 2015 (v odhadované hodnotě 16,2 mld. Kč)“ (ČSÚ, 2018). Oproti předešlé tabulce znázorňující export se u importu nevyskytuje snižování celkového obrátu od roku 2007 do roku 2009, nýbrž je znát pouze pokles obrátu v rámci roku 2009. Po roce 2009 se roku 2010 dovoz zboží vrátil na svůj původní obrát a pokračoval ve zvyšujícím se tempu růstu.

Tabulka č. 4: Dovoz zboží podle teritoriálního členění v přeshraničním pojetí (v mil. Kč – běžné ceny) v letech 2005–2018

Rok	Celkem	V tom			
		Evropská unie (EU28)	Z toho Eurozóna (19)	Mimo EU	Nespecifikováno
2005	1 829 961	1 310 871	1 081 478	516 900	2 187
2006	2 104 813	1 489 979	1 209 116	612 441	2 396
2007	2 391 319	1 695 494	1 361 749	692 459	3 364
2008	2 406 490	1 613 625	1 293 776	787 798	5 069
2009	1 989 036	1 329 824	1 067 543	651 071	8 144
2010	2 411 557	1 530 078	1 216 493	872 587	8 894
2011	2 687 562	1 718 778	1 363 952	951 581	7 202
2012	2 766 889	1 779 611	1 396 704	975 001	12 277
2013	2 823 485	1 840 882	1 427 855	968 353	14 252
2014	3 199 631	2 119 681	1 634 555	1 063 874	16 077
2015	3 477 000	2 726 607	1 740 931	1 176 608	23 786
2016	3 494 673	2 345 023	1 776 089	1 126 432	23 217
2017	3 781 723	2 485 702	1 883 386	1 274 242	21 776
2018 (leden, únor)	622 225	405 546	305 549	212 883	3 796

Zdroj: Zahraniční obchod se zbožím – přeshraniční pojetí – časové řady. Český statistický úřad [online]. Praha, 2018

Z tabulky lze nadále usoudit, že dovoz v rámci EU vždy dominuje nad dovozem ze států mimo EU. Import ze států EU vykazuje vyšší hodnoty než import ze států mimo EU. Z tabulek č. 3 a 4 lze pak vyčíst, že hodnoty celkového importu a exportu jsou poměrně vyrovnané, avšak export mírně převažuje.

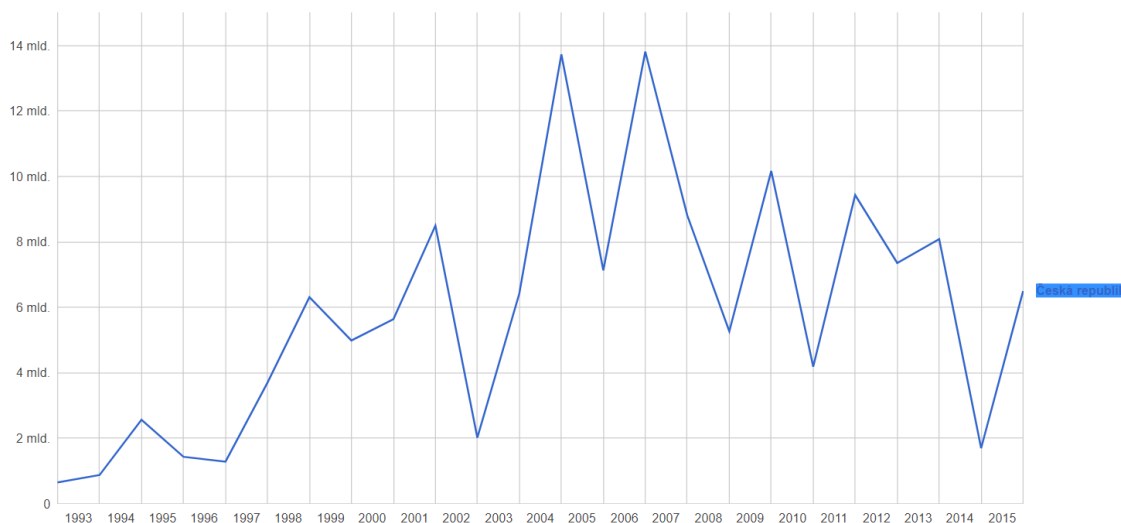
3.3 Dopady globalizace na přímé zahraniční investice

Významným projevem globalizace je rostoucí pohyb přímých zahraničních investic (PZI). Nejen rostoucí otevřenost české ekonomiky od počátku 90. let, ale také levná, a přitom kvalifikovaná pracovní síla podpořily zájem zahraničních investorů o přímé zahraniční investice v ČR. Za přímými zahraničními investicemi v ČR stály především nadnárodní společnosti, které jsou nejvýznamnějším subjektem globalizačních procesů. Vstup zahraničního kapitálu byl pro ekonomiku ČR a její rozvoj pozitivní, postavení ekonomiky se zlepšilo, započal růst a období zlepšování životní úrovně obyvatelstva. S příchodem zahraničních investic totiž přichází nejen finanční zdroje, ale i nové technologie a dovednosti. To také působí na zefektivnění a rozvoj ekonomiky. Státům se otevírají nové trhy a možnosti, které by bez zahraničních investorů nebyly přístupné.

Přímé zahraniční investice v ČR s globalizací prudce vzrostly. Jde o markantní rozdíly, kdy v roce 1970 byla hodnota PZI v ČR 13,4 mld. USD, zatímco v roce 1995 činily investice již 342,6 mld. USD. (Cihelková, 2009) Zlom nastal ke konci 90. let, kdy byla v ČR přijata hospodářská politika nově zaměřená i na posílení přílivu přímých zahraničních investic, které v ČR nebyly do té doby tak významné. Investoři přesunují své prostředky obvykle do zemí, které mají potenciál, tedy výkonnou ekonomiku, kvalitní infrastrukturu a prosperující podnikatelský sektor. Jen tak totiž mohou rozšiřovat pole své působnosti. Z těchto důvodů do 90. let nebyla ČR pro zahraniční investory příliš atraktivní, jelikož byla centrálně plánovanou ekonomikou. Tehdejší legislativa neumožňovala volný pohyb kapitálu do České republiky a ani volný pohyb kapitálu z České republiky. Zahraničním investorům tedy nebylo umožněno investovat volně svůj kapitál a pokud tak učinili, museli se podřídit závaznému národohospodářskému plánu. Investiční pobídky se v České republice začaly zavádět až od roku 1998. V roce 2000 byl vydán také zákon č. 72/2000 Sb. o investičních pobídkách.

Obrázek č. 2 ukazuje přímé zahraniční investice v ČR v mld. USD, kdy je celkový trend výrazně kolísavý. Tyto výkyvy jsou velmi strmé a lze je přisoudit mnohamiliardovým jednorázovým investicím. Tyto jednorázové investice způsobují nárazové příjmy proudící do země, které v následujícím období již nejsou realizovány.

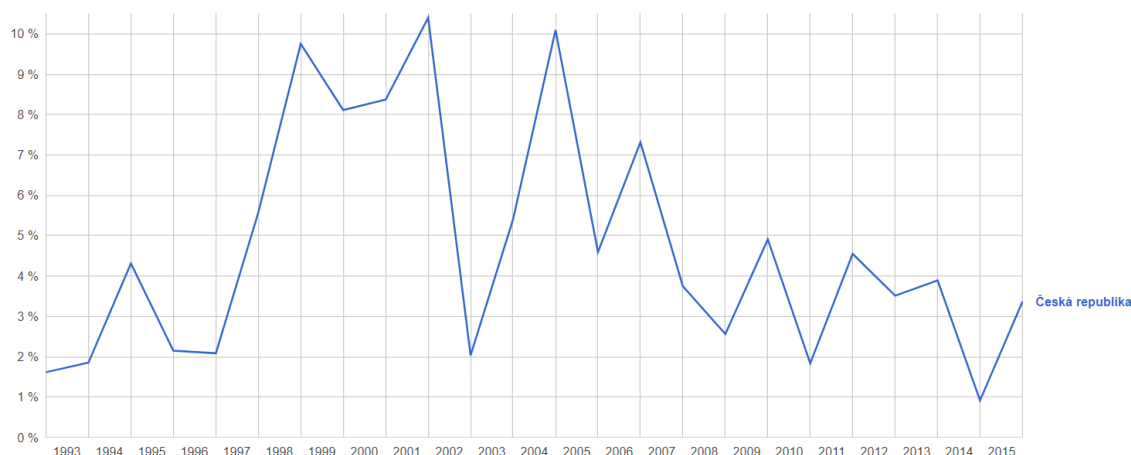
Obrázek č. 2: Přímé zahraniční investice – čisté příjmy v mld. USD v letech 1993–2016

Zdroj: Světová banka. Přímé zahraniční investice. Google [online], 2018

Obrázek č. 3 ukazuje přímé zahraniční investice a čistý přírůstek ČR v % HDP v období od roku 1993 do roku 2016 a mění se strukturu přílivu PZI ve prospěch reinvestovaného zisku. PZI se dají rozdělit do tří etap životního cyklu. První etapa (1998-2002) je charakteristická velkým přílivem kapitálu ze zahraničí, avšak převážná část zisku z PZI byla reinvestována. Příliv kapitálu byl z velké většiny posílen prodejem státního majetku nerezidentům, a právě to přispělo k tomu, že průměrné roční PZI byly v poměru k HDP 8,8 %. Ve druhé etapě (2003-2007) byly investice velmi nestabilní a proměnlivé. Toto období je typické především pro růst vytvořeného a reinvestovaného zisku v ČR. Významnou roli přestali hrát investice zahraničních zemí a také prodej státního kapitálu již nehrál tak významnou roli. Příliv kapitálu v průměrné roční výši je 5 % HDP. Třetí etapu (2008-2013) významně ovlivnila finanční hospodářská krize a průměrné roční PZI je 2,5 % HDP. Zahraniční mateřské firmy své zisky použily k financování jiných poboček v zahraničí anebo vlastnímu financování (Česká národní banka).

Obrázek č. 3: Přímé zahraniční investice a čistý přírůstek (% HDP) ČR v letech 1993-2016

Zdroj: Světová banka. Přímé zahraniční investice a čistý přírůstek (% HDP). Google [online], 2018

Obrázek č. 4 ukazuje, že přímé zahraniční investice neznamenají jen příliv finančních zdrojů a nových technologií, ale také nová pracovní místa. Za rok 2016 se jednalo o více než 14 000 nových pracovních míst, což činí meziroční nárůst 53 %. V tomto roce byl zahájen historicky rekordní počet investičních projektů. V České republice se konkrétně jednalo o výrobce automobilů z Evropy, kteří zde hledali vzdělanou, kvalifikovanou a finančně dostupnou pracovní sílu. Následující obrázek vyobrazuje počty přímých zahraničních investic v roce 2016, největší počet připadá na Velkou Británii, následuje Německo a Francie, Česká republika se umístila na desátém místě se 110 investicemi ze zahraničí, je to o 40 projektů více než v roce 2015. V oblasti vytvoření nových pracovních míst se ČR umístila na osmém místě v obdobném žebříčku. Atraktivita střední a východní Evropy u zahraničních investorů roste, země z těchto regionů se zapojují do investičních a inovačních aktivit (Novinky, 2017).

Obrázek č. 4: Počet přímých zahraničních investic v roce 2016

Zdroj: Zahraniční investice v Česku vytvořily přes 14 tisíc pracovních míst. Novinky [online], 2018

Tabulka č. 5 zobrazuje stav tuzemských přímých investic v zahraničí k 31. 12. 2016. Stav přímých zahraničních investic v ČR ke konci roku 2016 dosáhl hodnoty 3 124,2 mld. Kč. Zásadní změny u jednotlivých komponentů stavu přímých zahraničních investic lze oproti předchozímu roku nalézt v hodnotě základního kapitálu, kde došlo k meziročnímu růstu o 87 mld. Kč, dividendy vyplacené mateřským společnostem do zahraničí tvořil 275,7 mld. Kč. Z celkového objemu přímých investic tvořil 31,6 % zpracovatelský průmysl, 27 % finanční a pojišťovací činnosti a 10,3 % velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel (Česká národní banka, 2018). Rozvoj těchto oblastí odpovídá globálnímu trendu, globalizace se přímo promítá do rozvoje a struktury přímých zahraničních investic. Zde lze zmínit koloběh, kdy růst globalizace státu znamená také růst HDP a ekonomiky, stát zvyšuje investiční pobídky a investice ze zahraničí zvyšují životní úroveň obyvatelstva. Snižuje se chudoba a s ní související negativní jevy, což v důsledku zapříčiňuje růst globalizačního skóre země a posun v globalizačním žebříčku směrem nahoru.

Z hlediska země původu pochází 23,4 % PZI v ČR z Nizozemí, 14,1 % z Německa a 11,9 % z Lucemburska. Celkově pochází 93,7 % PZI z Evropy, zbývající podíl tvoří PZI z Koreji, Japonska a Spojených států amerických (Česká národní banka, 2018).

Příloha A obsahuje přehledná grafická vyobrazení teritoriální a odvětvové struktury přímých zahraničních investic v ČR, a investic ČR v zahraničí.

Tabulka č. 5: Stav zahraničních přímých investic v ČR k 31. 12. 2016

	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Základ. kapitál + reinvest. zisk	Ostatní kapitál	Celkem
Mld. CZK	1 569,0	1 310,0	2 879,1	245,2	3 124,2
Mld. USD	61,2	51,1	112,3	9,6	121,9
Mld. EUR	58,1	48,5	106,6	9,1	115,6

Kurz k 31. 12. 2016: 1 USD = 25,639 CZK

1 EUR = 27,020 CZK

Zdroj: Přímé zahraniční investice. Česká národní banka [online], 2018

V oblasti přímých zahraničních investic je naprosto jasná a zřetelná souvislost mezi mírou globalizace a počtem zahraničních investic. V dlouhodobém měřítku lze vyzorovat, že s růstem přímých zahraničních investic roste zapojení země do globalizačních procesů.

Je-li světová ekonomika na vzestupu, pak investoři hledají vhodné země a v nich realizují investiční projekty. Ty přivádí do zemí finanční zdroje, technologie, know-how, odborníky, což vede k ještě větší míře globalizace. Propady hodnoty a počtu investic v tomto případě nekorrespondují zásadně s krizemi na trhu, ač např. v roce 2009 zaznamenala ČR prudký pokles investic, v následujícím roce 2010 se jednalo naopak o prudký růst, a to i přesto, že hospodářská krize byla na vrcholu.

3.4 Dopady globalizace na trh práce

Taktéž trh práce je významným ukazatelem globalizace, který souvisí s ekonomickým vývojem země, s životní spokojeností a úrovní obyvatelstva.

V České republice údaje o zaměstnanosti cizinců shromažďuje a zpracovává Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Evidence MPSV shromažďuje vydaná platná povolení k zaměstnání cizinců, vydané zaměstnanecké karty, zelené karty a modré karty cizincům. Dále pak shromažďuje informace o nástupu do zaměstnání občanů z Evropského hospodářského prostoru (EU/EHP) a Švýcarska a cizinců z třetích zemí, kteří k výkonu práce na území ČR nepotřebují povolení k zaměstnání nebo zaměstnaneckou, zelenou ani modrou kartu (ČSÚ, 2017).

Pro lepší přehled o dané problematice je níže v textu zobrazena tabulka č. 6 uvádějící počty cizinců, kteří jsou evidováni na úřadech práce podle státního občanství od roku 2001 do roku 2015. Z tabulky je patrné, že v ČR je zaměstnáno velké množství cizinců a jejich počet neustále roste. V roce 2015 bylo v ČR na úřadu práce evidováno 323 244 cizinců, což je o 219 592 více, než tomu bylo v roce 2001. Z toho nejvíce evidovaných je ze států EU (245 041) a daleko menší počet evidovaných pochází se států mimo EU (41 847). Počet cizinců v ČR neustále roste. Kvůli velmi nízké nezaměstnanosti je nedostatek pracovních sil, a proto firmy žádají vládu o zjednodušení podmínek pro zaměstnávání cizinců ze zemí mimo EU.

Tabulka č. 6: Cizinci evidovaní na úřadech práce podle státního občanství (stav k 31. 12.) – CELKEM v letech 2001-2015

Rok	Celkem	Celkem EU (28)	Slovensko	Polsko	Rumunsko	Bulharsko	Maďarsko
2001	103 652	77 384	63 555	6 661	764	1 863	73
2002	101 179	71 448	56 558	7 338	724	1 985	100
2003	105 738	72 904	58 053	7 403	689	1 792	75
2004	107 984	75 109	59 819	8 882	590	1 651	131
2005	151 736	96 563	75 297	12 635	929	1 732	165
2006	185 075	120 124	91 335	17 149	1 240	1 953	253
2007	240 242	144 807	101 233	23 642	4 313	5 393	457
2008	284 551	141 178	100 223	20 680	3 605	5 108	524
2009	230 709	139 374	98 192	20 278	3 780	4 578	601
2010	215 367	144 126	100 727	19 049	4 815	5 667	656
2011	217 862	154 733	106 425	19 718	6 372	7 007	709
2015	323 244	245 041	150 317	24 982	22 861	19 782	6 145

Rok	Celkem ostatní země	Ukrajina	Rusko	Vietnam
2001	26 268	17 473	887	63
2002	29 731	19 958	930	150
2003	32 843	22 489	867	237
2004	32 875	22 399	1 078	183
2005	55 173	40 060	2 447	256
2006	64 951	46 155	2 380	692
2007	95 435	61 592	2 488	5 425
2008	143 373	81 072	3 314	16 254
2009	91 335	57 478	3 612	3 670
2010	71 241	42 139	3 658	3 132
2011	63 129	35 250	3 931	2 776
2015	78 203	41 847	6 703	5 098

Zdroj: Cizinci: Zaměstnanost – datové údaje. Český statistický úřad [online]. Praha, 2012

Tabulka č. 7 zobrazuje počet evidencí na úřadech práce podle klasifikace ekonomických činností. Data jsou na Českém statistickém úřadu dostupná pouze od roku 2008 do roku 2015, další roky uvádějí pouze kvalifikované odhady. V tabulce jsou uvedeny pouze obory činností, ve kterých je zaměstnáno nejvíce cizinců.

Tabulka č. 7: Počet evidencí na úřadech práce podle sekcí Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) (k 31. 12.) v letech 2008-2015

Činnost	2008	2009	2010	2011	2014	2015
Vše	284 551	230 709	215 367	217 862	260 999	323 244
Zpracovatelský průmysl	102 922	67 707	66 044	68 181	75 503	93 942
Administrativní a podpůrné činnosti	8 746	15 541	13 717	14 448	30 751	44 336
Velkoobchod a maloobchod; oprava a údržba mot. vozidel	23 794	24 455	24 836	26 122	29 064	34 626
Stavebnictví	69 076	46 823	35 620	29 580	31 668	33 535
Profesní, vědecké a technické činnosti	19 846	15 774	13 926	15 018	17 064	21 885
Informační a komunikační činnosti	7 267	8 486	9 945	10 572	11 488	15 289

Zdroj: Cizinci: Zaměstnanost – datové údaje. Český statistický úřad [online]. Praha, 2012

Tabulka č. 8 uvádí počty cizinců, kteří v ČR podnikají na živnostenské oprávnění. Tabulka znázorňuje, že počet cizinců s živnostenským oprávněním v ČR přibývá. Počet cizinců z ostatních zemí převažuje oproti počtu cizinců z EU. V největším zastoupení se vyskytují cizinci z Vietnamu a Maďarska. Vietnamští občané jsou známí především podnikáním v oblasti maloobchodu.

Tabulka č. 8: Cizinci s platným živnostenským oprávněním podle státního občanství v letech 2004-2015 (stav k 31.12.) – CELKEM v období 2004-2015

Rok	Celkem	Celkem EU (28)	Slovensko	Německo	Ostatní země	Vietnam	Maďarsko
2004	65 219	14 867	8 757	1 103	50 352	22 046	19 486
2005	67 246	15 094	8 719	1 164	52 152	22 620	21 135
2006	65 722	14 351	8 282	1 200	51 371	22 910	21 325
2007	68 785	15 115	8 684	1 261	53 670	24 437	21 927
2008	77 158	16 214	9 255	1 361	60 944	32 139	21 213
2009	57 753	17 330	9 865	1 426	70 423	35 590	26 223
2010	90 983	18 798	10 681	1 527	72 185	33 164	29 739
2011	97 059	20 241	11 406	1 636	72 818	29 369	33 700
2012	91 040	21 738	12 149	1 748	69 302	27 119	32 267
2013	85 887	24 031	12 888	2 599	61 856	25 085	27 014
2014	83 569	25 848	13 493	3 040	57 721	23 964	23 639
2015	83 862	27 527	14 393	2 962	56 335	22 928	22 796

Zdroj: Cizinci: Zaměstnanost – datové údaje. Český statistický úřad [online]. Praha, 2012

Tabulka č. 9 znázorňuje průměrnou měsíční mzdu v Kč ve vybraných zemích EU i mimo EU. Lze také uvést, že i v ČR postupně s mírou globalizace a posunem na žebříčku směrem nahoru roste průměrná měsíční mzda. V žebříčku globalizace se v roce 2015 nacházela ČR na 24 místě, v žebříčku průměrných měsíčních mezd na 28. místě, což lze považovat za odpovídající úroveň. Pro plné posouzení této tabulky by bylo nutné brát v úvahu i životní situace a cenové poměry v daných oblastí, což není předmětem této práce.

Tabulka č. 9: Průměrná měsíční mzda v Kč ve vybraných zemích (Gola, 2017)

Země	Průměrná měsíční mzda (v korunách)	Země	Průměrná měsíční mzda (v korunách)
Švýcarsko	177 807	Kanada	79 982
Island	158 507	Korea	79 923
Norsko	137 389	Irsko	79 129
Austrálie	128 801	Itálie	68 124
Lucembursko	124 939	Španělsko	59 382
Dánsko	123 304	Řecko	44 629
Nizozemí	113 058	Slovinsko	40 667
USA	109 911	Portugalsko	38 953
Německo	106 290	Estonsko	30 325
Belgie	103 536	Česko	27 506
Rakousko	98 731	Chile	25 600
Švédsko	97 915	Polsko	24 999
Japonsko	97 413	Slovensko	24 273
Finsko	97 412	Maďarsko	23 583
Velká Británie	95 458	Lotyšsko	22 617
Francie	84 592	Turecko	20 778
Nový Zéland	83 902	Mexiko	12 567
Izrael	81 498		

Zdroj: Gola, 2017

V rámci trhu práce je důležitým faktorem minimální mzda. Minimální mzda má ochrannou a motivační funkci. S růstem globalizace se snaží země pečlivě analyzovat a optimálně stanovovat tuto hodnotu (Gola, 2017). V následující tabulce č. 10 je zobrazena minimální hodinová mzda v 9 vybraných zemích. Jde jen o stručný přehled, který má za úkol ukázat, že minimální hodinová mzda přímo nekorresponduje s žebříčkem uvedeným ve výše uvedené tabulce č. 9 (Gola, 2017).

Minimální mzda je ovlivňována mírou globalizace, a tím i stavem v jiných zemích. Z toho plyne, že země s vyšší minimální mzdou mohou díky globalizaci hledat levnější

pracovní sílu v zemích s nižší minimální mzdou (Gola, 2017) Česká republika se vyznačuje nízkou hodnotou minimální hodinové mzdy. Výše uvedená průměrná měsíční mzda tomuto neodpovídá, průměr je zkreslen vysokými mzdami, které jsou typické jen pro menšinu občanů ČR. Dělnické pozice v menších obcích ani zdaleka nedosahují průměrné měsíční mzdy, spíše se přibližují minimální měsíčně mzdě, která činí pro běžnou pracovní dobu 40 hodin týdně 12 200 Kč hrubého, což odpovídá hodnotě 73,20 Kč na hodinu.

Tabulka č. 10: Hodinová minimální mzda v Kč ve vybraných zemích v roce 2017

Země	Hodinová minimální mzda v Kč
Austrálie	337
Nový Zéland	277
Kanada	211
Japonsko	191
USA	182
Korea	143
Česko	73
Argentina	67
Brazílie	34

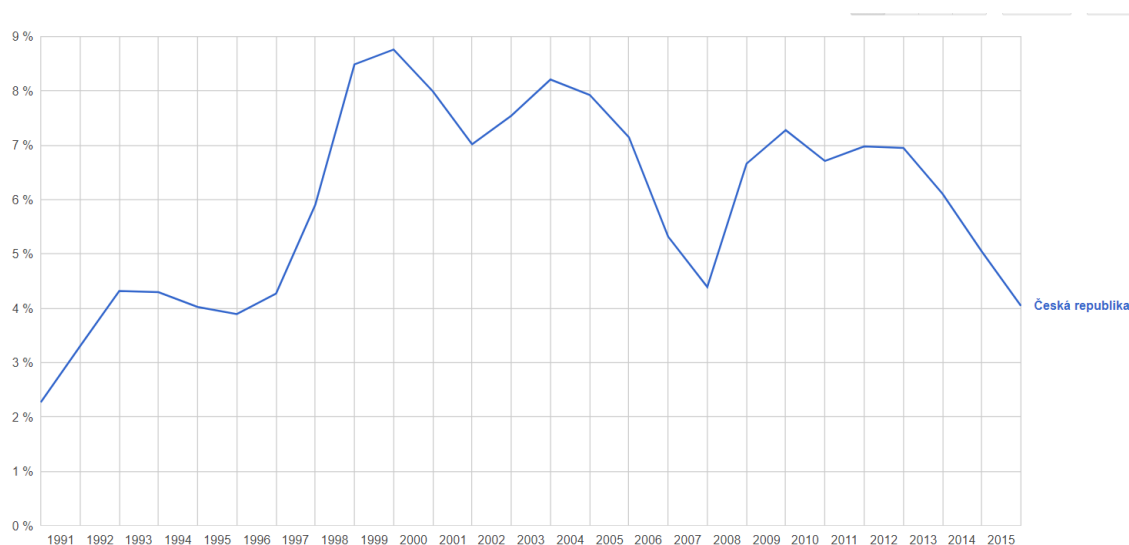
Zdroj: Gola, 2017

Za důležitý ukazatel na trhu práce je dále považována míra nezaměstnanosti. Rok 2018 je pro Českou republiku rokem akutního nedostatku pracovních sil, míra nezaměstnanosti klesá na rekordní minimum, v měsíci březnu 2018 činila pouze 3,5 %, což znamená necelých 264 tis. občanů bez zaměstnání a překonání hranice 250 tis. volných pracovních míst (Kurzycz, 2018). V přepočtu na jednoho nezaměstnaného připadá zhruba jedno volné pracovní místo. Především se jedná o dělnické profese, kde je výrazný nedostatek pracovníků. Firmy postrádají především montážní dělníky, pracovníky do stavebnictví a do výroby, svářeče, řemeslníky a řidiče atd. (Kurzycz, 2018) Mnoho zaměstnavatelů postrádá dostatek zaměstnanců, proto zvedají finanční ohodnocení zaměstnanců (to se promítne do budoucna v hodnotě průměrné měsíční mzdy, která za rok 2018 vykáže rostoucí tendenci), ale také se snaží získat nové

zaměstnanec nabídkou nehmotných benefitů. Někteří zaměstnavatelé jsou ochotni investovat do personalistiky a odměn velké finanční zdroje, a tak nabízí kvalitním zaměstnancům, kteří jsou pro firmu přínosem, firemní byty, motivační kafeterie systém (který v součtu ročních benefitů dosahuje i desítek tisíc korun), neomezené množství dovolené ročně (tedy ne nadstandardních 25 dnů, ale libovolný počet dnů, o které si zaměstnanec řekne), pokud zaměstnanec plní všechny pracovní úkoly. To přímo souvisí s globalizačním procesem, protože tyto benefity v ČR nebyly až do nedávna nabízeny. Firmy v ČR se však inspirovaly u velkých zahraničních firem, které dbají na spokojenost zaměstnanců a tyto benefity poskytují. Taktéž s růstem celosvětové ekonomiky a spotřeby roste potřeba zaměstnávat kvalitní odborníky a ty náležitě odměňovat.

Obrázek č. 5 zobrazuje vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v ČR. Předpokladem pro další roky je, že si ČR udrží místo země s nejnižší nezaměstnaností a současně i s nejvyšší nabídkou pracovních míst. Lze nalézt přímé souvislosti s propady celosvětového trhu. Tedy celosvětová hospodářská krize v letech 2009 a 2010 znamenala kvůli globální propojenosti trhů také růst nezaměstnanosti, který následoval po prudkém poklesu míry nezaměstnanosti v roce 2008. Po krizi v těchto letech začala ekonomika pomalu ozdravovat své trhy a nezaměstnanost začala opět klesat, až k již zmíněnému dnešnímu historickému minimu.

Obrázek č. 5: Průměrná míra nezaměstnanosti v ČR v letech 1991-2016

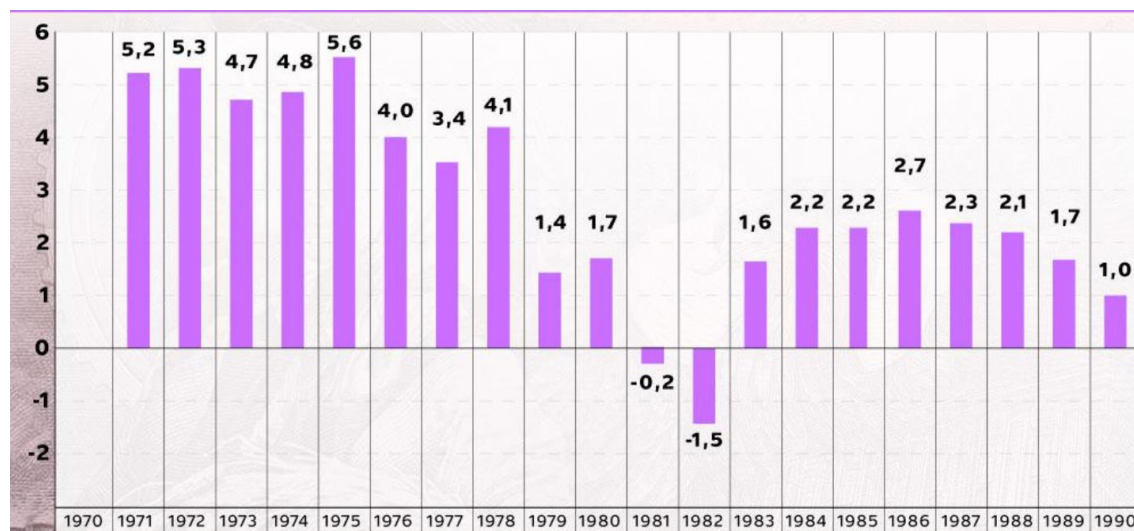
Zdroj: Světová banka. Nezaměstnanost. Google [online], 2018

S mírou globalizace daného státu se mění i trh práce, tedy čím je vyšší míra globalizace, tím trh práce vykazuje lepší hodnoty míry nezaměstnanosti. Vysoká propojenost ekonomik však zároveň vede k rychlému šíření ekonomických problémů, což se promítá do růstu nezaměstnanosti v ekonomikách, kterou jsou na sobě vzájemně závislé. S pozitivními důsledky globalizace se tedy pojí i negativní důsledky, které mohou silně ovlivnit životní úroveň obyvatelstva.

3.5 Dopady globalizace na vývoj HDP

Jak již bylo zmíněno, v ČR započala výraznější globalizace po roce 1989, kdy došlo k transformaci ekonomiky. Přejít české ekonomiky od centrálně plánované k tržní byl velice obtížný jak pro spotřebitele, tak i pro podnikatele. Vývoj české ekonomiky sice nesl řadu problémů, jako nedostatek vybraného zboží na trhu, problém černého trhu a problémy přinesl také socialismus. Z dlouhodobého hlediska lze českou ekonomiku považovat za prosperující. Z obrázku číslo 6 lze odvodit, že v 80. letech se ekonomika vyznačovala nízkým tempem růstu, které ve druhé polovině 80. let začalo ještě zpomalovat. Příčinou byla velmi malá konkurenceschopnost na domácím trhu (viz obrázek č. 6) (ČSÚ, 2015).

Obrázek č. 6: Vývoj HDP v ČR uvedené v % v letech 1970-1990

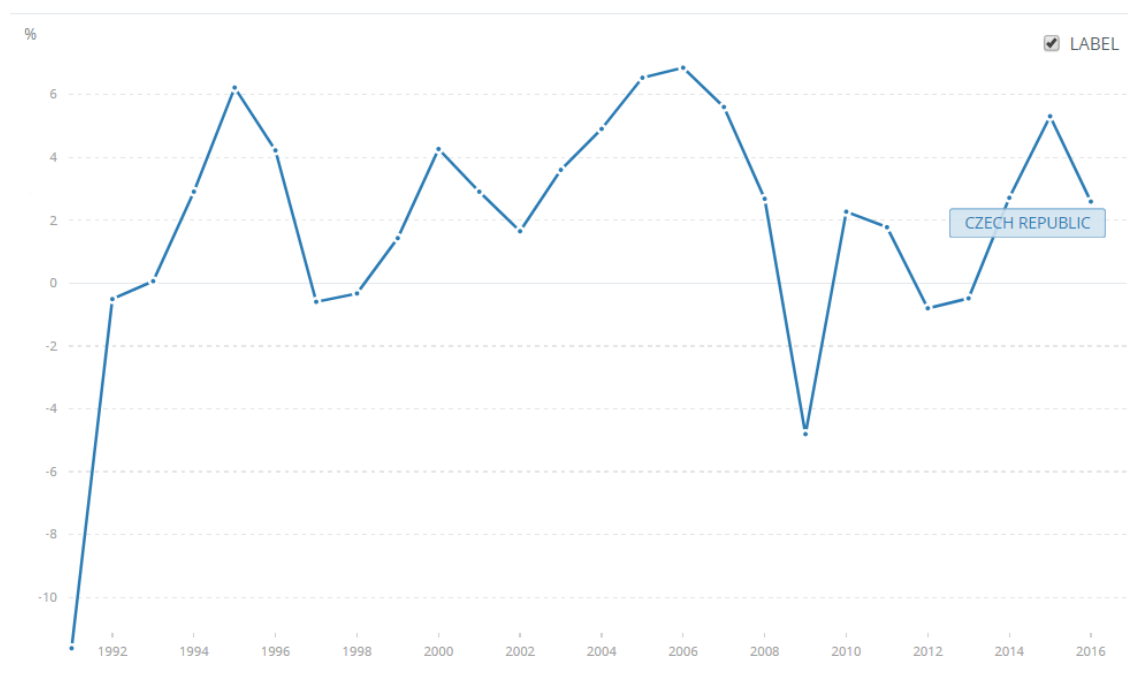

Zdroj: Hospodářství zažilo recesi i za normalizace, a to dvakrát. Česká televize [online], 2013

V roce 1991 a 1992 došlo k meziročnímu poklesu HDP. Propad byl způsoben vlivem liberalizace cen, která vedla k poklesu kupní síly obyvatel. Ekonomika zaznamenala

mírný růst až v roce 1993. Období 1993 až 2008 lze označit za období dlouhodobého růstu i přes to, že ho poznamenala měnová krize HDP vzrostlo o 3,3 % za rok. (ČSÚ, 2015) Nelze opomenout ani období 2004–2008, které je obdobím vstupu do EU a velikého přínosu přímých zahraničních investic, který měl na ekonomiku také velmi příznivý vliv (viz obrázek č. 7) a průměrný růst HDP činil 5,3 % ročně. Další vývoj již není tolik příznivý, neboť v roce 2009 ovlivnil českou ekonomiku propad zahraniční poptávky (pokles HDP o 4,8 %) a v letech 2012 až 2013 působil vliv propadu domácí poptávky (pokles HDP o 1,4 %) (ČSÚ, 2015).

Obrázek č. 7: Růst HDP v letech 1991-2016

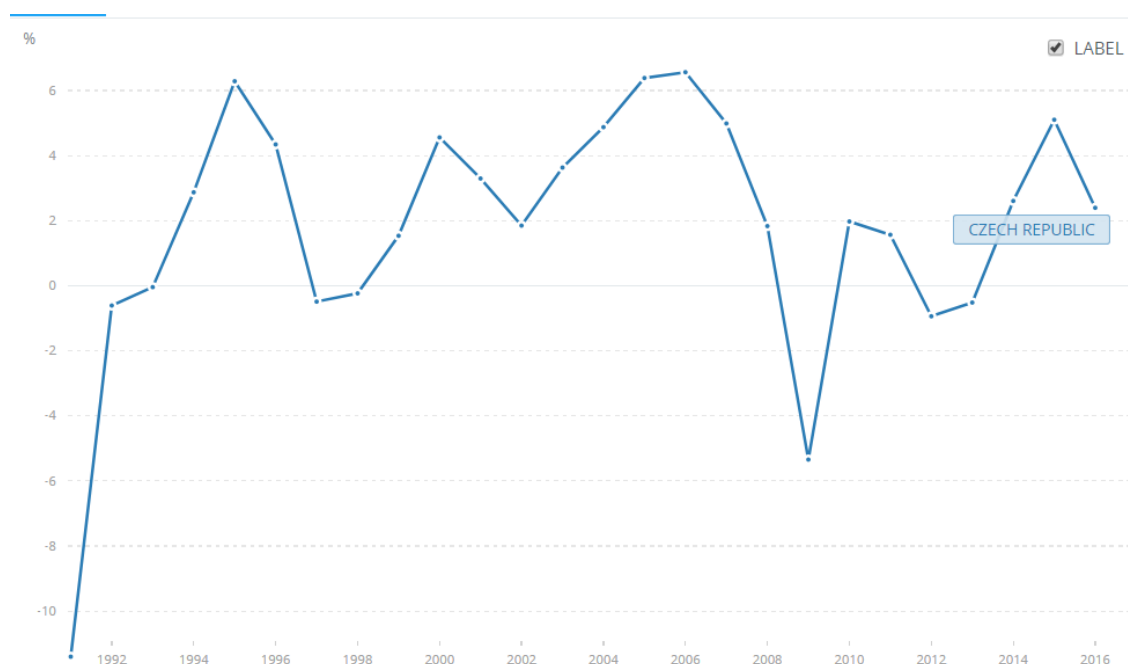
Zdroj: GDP growth (annual %). *The World Bank* [online]. NW Washington, DC: The World Bank.

Globalizace se projevuje v HDP jako volný pohyb pracovní síly, zboží a služeb, kdy díky tomu plynou do České republiky větší finanční zdroje. Díky větším finančním zdrojům se odvádí větší daň z příjmu do státního rozpočtu a tím se posiluje ekonomický růst. Díky provázanosti ekonomik je možnost nákupu nebo držení aktiv což vede k přilákání investorů do ČR, kteří díky levné pracovní síle zde zakládají mnoho firem. Mohou se zde vyskytnout i negativní dopady globalizace, příkladem je hospodářská krize, která kvůli provázanosti trhů a států postihla právě i českou ekonomiku.

Negativní dopad mohou mít také změny měnových kurzů s sazeb, při jejich poklesu klesá také HDP.

Obrázek č. 8 uvedený níže zobrazuje růst HDP na obyvatele podle parity kupní síly. Pro ČR je významné období 2001-2007. Právě v těchto letech se české ekonomice povedlo přiblížit se hodnotám vyspělejších zemí. Od konce roku 2007 do roku 2009 probíhala dlouhodobá recese, po které nastal opět nárůst zhruba na polovinu propadu za minulé roky. Rok 2014 byl významný tím, že se HDP na obyvatele zvýšilo rychleji než v Evropské unii i v Eurozóně.

Obrázek č. 8: Roční růst HDP na obyvatele podle parity kupní síly v letech 1991-2016 (v %)

Zdroj: GDP per capita growth (annual %). The World Bank [online]. NW Washington, DC: The World Bank

3.6 Dopady globalizace na chudobu

Díky globalizaci je propojenost světových ekonomik vysoká, a přesto globalizace tolik chudobu neřeší. Problém s chudobou se neustále prohlubuje, ale i tak se nepodařilo najít vhodné řešení pro jeho zlepšení. Na území ČR však dochází naopak k poklesu chudoby, kterou trpí jen malé procento obyvatel. Nejedná se o stejné příčiny jako je tomu v rozvojových zemích, jde hlavně o sociální vyloučení, ke kterému dochází kvůli

odlišnosti jedinců. Odlišnosti se mohou týkat zdravotního stavu, vzhledu, vzdělání, příjmů a bohatství, náboženského vyznání nebo politické orientace. Jedinec kvůli těmto odlišnostem nemusí být zaměstnán, nebo může získat práci s nedostačujícím platovým ohodnocení kvůli kterému se dostane do finančních problémů přecházejících v zadlužení a případně ztrátu domova.

S ohledem na tabulku č. 1 uvedenou v podkapitole 3.1 je možno Českou republiku považovat za stát, který je v pořadí v globalizačním žebříčku umístěný poměrně vysoko a vykazuje také vysoké bodové skóre. HDP je také v období růstu (více v předešlé kapitole o HDP). ČR je možno považovat za vyspělý stát, který má rozvinutou ekonomiku, je proexportní (viz tab. č. 12) a je zde kvalitní systém přerozdělování důchodů (Kučera, Šenk, 2017). I přes tato fakta, která by měla znamenat, že globalizace povede ke snižování finančních problémů a chudoby obyvatelstva, byl v roce 2016 ohrožen příjmovou chudobou každý desátý občan. V posledních letech se statisticky tento podíl nemění, 10 % obyvatelstva ČR se potýká s nedostatečnými příjmy, které nejsou schopny pokrýt jejich nezbytné výdaje. Avšak v období sledovaných 11 let (2006–2016) klesla v roce 2016 podíl obyvatel s materiálním nedostatkem na nejnižší hodnotu (Kučera, Šenk, 2017).

Tabulka č. 10: Zahraniční obchod se zbožím v přeshraničním pojetí (v mil. Kč – běžné ceny) v letech 2004-2017

Rok	Vývoz	Dovoz	Bilance
2004	1 722 657	1 749 095	-26 438
2005	1 868 586	1 829 962	38 624
2006	2 144 573	2 104 8012	39 761
2007	2 479 234	2 391 319	87 915
2008	2 473 736	2 406 489	67 246
2009	2 138 623	1 989 036	149 587
2010	2 532 797	2 411 556	121 241
2011	2 878 691	2 687 563	121 241
2012	3 072 598	2 766 888	305 710
2013	3 174 704	2 823 485	351 220
2014	3 628 826	3 199 630	429 195
2015	3 883 249	3 477 000	406 249
2016	3 974 043	3 494 671	479 371
2017	4 208 608	3 781 723	426 885

Zdroj: Zahraniční obchod se zbožím – přeshraniční pojetí – časové řady. Český statistický úřad [online]. Praha, 2018

Na obrázku č. 12 lze vypořadovat, že s příjmovou chudobou se potýkalo tedy v roce 2016 cca 9,7 % obyvatelstva, což činí 1,02 milionu lidí. Tato hodnota byla stejná také v roce 2015 a 2014. A to i přesto, že v této době vzrostlo pořadí ČR v DHL a také její globalizační skóre. Rostlo i HDP, nezaměstnanost měla klesající úroveň a v současné době stále klesá. Ač je tedy zaznamenána kladná změna globalizačních faktorů i ekonomiky, je 8,5 % mužů a 10,8 % žen ohroženo příjmovou chudobou, nejčastěji se jedná o nezaměstnané občany, neúplné rodiny s dětmi a starobní důchodce, kteří již nemají partnera.

Obrázek č. 9: Příjmová chudoba v letech 2007-2016

Ohrožení příjmovou chudobou (2016)

- Míra ohrožení příjmovou chudobou pro rok 2016 činí **9,7 %**
  - dlouhodobě se pohybuje v rozmezí 9–10 %

Měsíční hranice ohrožení příjmovou chudobou podle složení domácnosti:

Jednotlivec	10 691 Kč
Dvě dospělé osoby	16 036 Kč
Rodič s dítětem do 13 let	13 898 Kč
Rodič se dvěma dětmi staršími 13 let	21 381 Kč
Rodiče s dítětem do 13 let	19 243 Kč
Rodiče se dvěma dětmi do 13 let	22 450 Kč
Rodiče se třemi dětmi – jedním do 13 let, dvěma staršími 13 let	29 934 Kč

Zdroj: Kučera, Šenk, 2016

Finanční hranice s ohledem na růst ekonomiky a přirozeně i celosvětové změny způsobené právě globalizačními procesy, postupně roste.

Obrázek č. 13 ukazuje, že míra materiální deprivace za poslední zaznamenané roky (2014-2016) prudce klesá, což je rozhodně pozitivním faktorem, který by odpovídal pozitivním důsledkům globalizace. Její razantní pokles je především znatelný z dlouhodobého hlediska, kdy v roce 2007 činila tato hodnota 11,8 %, v roce 2014 činila už pouhých 6,7 % a v 2016 klesla na pouhých 4,8 %. Tato hodnota se vyčísľuje za pomoci vyhodnocení jednotlivých prvků, které si občané nemohou dovolit. Pokud nemají dostatečné finanční zdroje na čtyři a více z devíti analyzovaných položek, lze je označit jako osoby s materiální deprivací. Ač ukazatel klesá, faktem je, že neočekávaný výdaj ve výši 9 900 Kč by byl zásadním problémem pro 32,1 % obyvatel a 28,9 % občanů si nemůže dovolit jet na týdenní dovolenou.

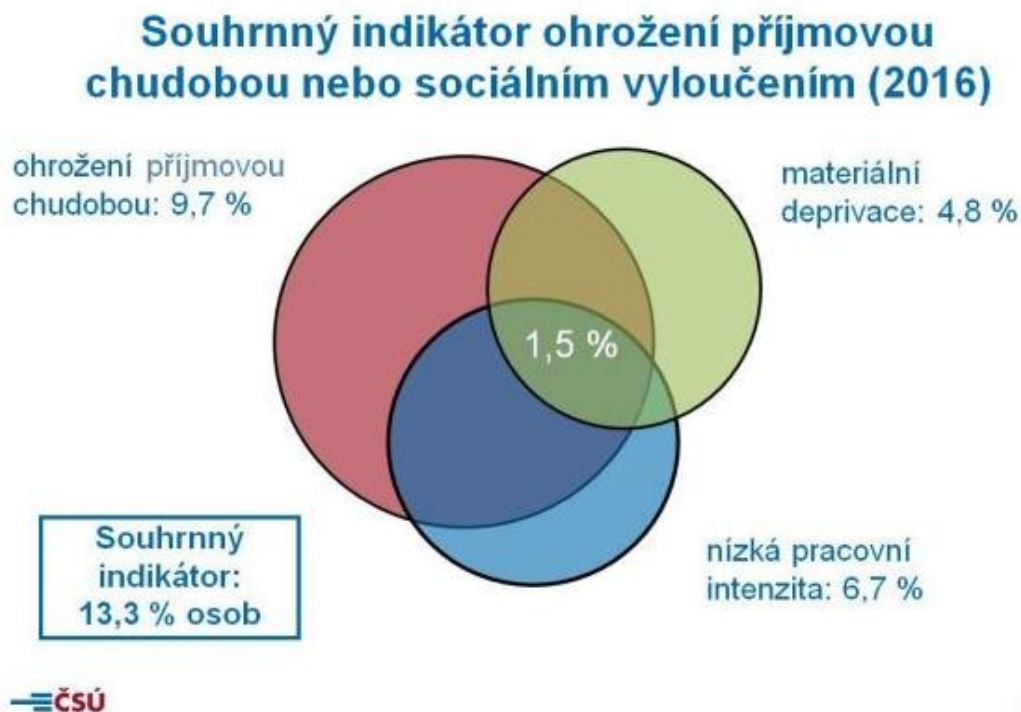
Obrázek č. 10: Vývoj míry materiální deprivace v letech 2007-2016

Zdroj: Kučera, Šenk, 2016

Na obrázku č. 14 je zobrazen souhrnný evropský indikátor sociálního vyloučení (který zahrnuje míru ohrožení příjmovou chudobou, míru materiální deprivace a míru nízké pracovní intenzity) je u ČR na nízké úrovni, je nejnižší v Evropě, v roce 2016 byl na úrovni 13,3 %.

Obrázek č. 11: Souhrnný indikátor ohrožení příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením v roce 2016

Zdroj: Kučera, Šenk, 2016

V oblasti chudoby nelze jednoznačně vyhodnotit pozitivní či negativní vliv globalizace na obyvatelstvo ČR. Bohužel podstatná část občanů je ohrožena příjmovou chudobou,

naopak však míra materiální deprivace klesá. S ohledem na souhrnný indikátor ohrožení příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením je možno konstatovat, že pouze 1,5 % obyvatelstva je skutečně silně ohroženo těmito negativními jevy (Kučera, Šenk, 2017).

V roce 2017 bylo příjmovou chudobou ohroženo 9,1 % obyvatel ČR což je méně než v roce 2016. Česká republika se řadí ke státům s nejnižším podílem osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením (ČSÚ, 2018).

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo charakterizovat ekonomické důsledky globalizace a následně zanalyzovat a zhodnotit globalizační dopady na vybrané oblasti české ekonomiky.

Teoretická východiska práce se zaměřují objasnění termínu samotné globalizace. Na základě studia odborných zdrojů je možné konstatovat, že jednoznačná definice a etapizace pojmu neexistuje a poukázat tak na složitost jednotného definování globalizace jako pojmu. Práce po celou dobu vycházela z definice globalizace jako dlouhodobého procesu, který je výsledkem rostoucí integrace ekonomik a vývoje technologií, který se v průběhu její existence, tedy od roku 1870 neustále zrychluje.

Poznatky uvedené v kapitole o dopadech globalizace na jednotlivé oblasti ekonomiky poukazují na to, že globalizace ovlivňuje ekonomiku pozitivně i negativně. Byly zde popsány ekonomické dopady, ve kterých se práce úzce zaměřila na dopady globalizace na obchod, firmy, přímé zahraniční investice, trh práce, ekonomický růst a chudobu. Jako poslední byly uvedené dopady globalizace na demokratický stát a jeho občany. I když mnohdy převažovaly hlavně negativní dopady globalizace, nebylo by ani tak vhodné o celém globalizačním procesu smýšlet jako o negativním. Jelikož je zde mnoho států s rozdílnými ekonomikami, na některé může mít globalizace v konkrétních oblastech příznivé dopady, zatímco pro jiné státy může ve stejných oblastech znamenat negativní jev. Záleží tedy na jednotlivých ekonomikách a na připravenosti státu vypořádat se s globálními důsledky. Za důležité pozitivní důsledky globalizace byly v práci považovány liberalizace mezinárodního obchodu, přístup na zahraniční trhy, pohyby přímých zahraničních investic, růst HDP, růst mezd, pokles nezaměstnanosti a pokles chudoby. Za negativní důsledky globalizace naopak byly považovány přesuny výroby některých produktů do rozvojových zemí, levný dovoz v některých zemích nebo na příklad příliv migrantů. Na důsledky, které zde byly vyjmenovány, práce navázala i v rámci České republiky již se globalizace také dotýká.

Poslední část práce byla zaměřena na dopady globalizace na vybrané oblasti české ekonomiky. S ohledem na vývoj České republiky se počátek výraznější globalizace v českých zemích datuje až do roku 1989. Za jeden z pozitivních dopadů globalizace na českou ekonomiku lze považovat skutečnost, že je Česká republika proexportním státem, který nejvíce vyváží do zemí v EU. Globalizace byla posílena přílivem přímých

zahraničních investic. Investoři hledali vhodné země pro realizaci svých investičních projektů a tím přiváděli do země zdroje, technologie, know-how a odborníky, což vedlo k větší míře globalizace. Vliv na růst investic společně s globalizací měla vliv hlavně otevřenost české ekonomiky od počátku 90. let. Přímé zahraniční investice mají také příznivý vliv na pracovní místa, kdy v roce 2016 činilo díky nim přibilo 14 000 nových pracovních míst. S globalizací byla úzce spojena také migrace obyvatel. Statistická data ukazují, že v ČR stále roste počet zaměstnaných a podnikajících cizinců a z toho nejvíce evidovaných pocházelo ze států EU. Se všemi výše zmíněnými ekonomickými faktory souvisí HDP, které má z dlouhodobého hlediska ČR rostoucí tendenci. Posledním zmíněným faktorem byla chudoba, u níž lze z dostupných dat vyvodit závěr, že nízkou příjmovou chudobou trpí pouze malé procento obyvatel. Toto procento stále klesá díky zlepšujícím se sociálním podmínkám, které se zlepšují díky globalizaci.

Závěrem lze tedy říci, že globalizace měla na českou ekonomiku převážně pozitivní vliv, neboť v součtu všech důsledků zapříčinila její růst a prosperitu.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Česká republika v DHL indexu	33
Tabulka č. 2: Zahraniční obchod se zbožím v přeshraničním pojetí (v mil. Kč – běžné ceny).....	36
Tabulka č. 3: Vývoz zboží podle teritoriálního členění v přeshraničním pojetí. (v mil. Kč – běžné ceny) v letech 2005–2018	38
Tabulka č. 4: Dovoz zboží podle teritoriálního členění v přeshraničním pojetí (v mil. Kč – běžné ceny) v letech 2005–2018.....	39
Tabulka č. 5: Stav zahraničních přímých investic v ČR k 31.12.2016.....	44
Tabulka č. 6: Cizinci evidovaní na úřadech práce podle státního občanství (stav k 31.12.) – CELKEM v letech 2001–2015	45
Tabulka č. 7: Počet evidencí na úřadech práce podle sekcí Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) (k 31.12.) v letech 2008–2015.....	47
Tabulka č. 8: Cizinci s platným živnostenským oprávněním podle státního občanství v letech 2004–2015 (stav k 31.12.) – CELKEM v období 2004–2015	48
Tabulka č. 9: Průměrná měsíční mzda v Kč ve vybraných zemích (Gola, 2017)	49
Tabulka č. 10: Hodinová minimální mzda v Kč ve vybraných zemích v roce 2017.....	50

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Otevřenost české ekonomiky – vyjádřeno jako podíl exportu zboží a služeb na HDP v letech 1990–2016.....	34
Obrázek č. 2: Přímé zahraniční investice – čisté příjmy v mld. USD v letech 1993–2016	41
Obrázek č. 3: Přímé zahraniční investice a čistý přírůstek (% HDP) ČR v letech 1993–2016	42
Obrázek č. 4: Počet přímých zahraničních investic v roce 2016	43
Obrázek č. 5: Průměrná míra nezaměstnanosti v ČR v letech 1991–2016.....	51
Obrázek č. 6: Vývoj HDP v ČR uvedené v % v letech 1970–1990	52
Obrázek č. 7: Růst HDP v letech 1991–2016	53
Obrázek č. 8: Roční růst HDP na obyvatele podle parity kupní síly v letech 1991–2016 (v %)	54
Obrázek č. 9: Příjmová chudoba v letech 2007–2016	57
Obrázek č. 10: Vývoj míry materiální deprivace v letech 2007–2016	59
Obrázek č. 11: Souhrnný indikátor ohrožení příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením v roce 2016.....	61

Seznam použitých zkratek

CZ – NACE	Klasifikace ekonomických činností
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
EU/EHP	Evropský hospodářský prostor
EUROSTAT	Statistický úřad Evropské unie
G7	Group od Seven
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu
HDP	Hrubý domácí produkt
IT	Informační technologie
MFF	Mezinárodní měnový fond
mld.	Miliarda
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NAFTA	Severoamerická dohoda o volném obchodu
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
PZI	Přímé zahraniční investice
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar
WB	Světová banka
WTO	Světová obchodní organizace

Seznam použité literatury

- APPELTOVÁ, Michaela a kol. *Ženy a česká společnost*. Praha: Otevřená společnost, 2010. 156 s. ISBN 978-80-871-1019-5.
- BARTONÍČKOVÁ, Klára a kol. *Občanský a společenskovední základ*. Praha: Albatros Media, 2007. 272 s. ISBN 978-80-266-0219-4.
- CIHELKOVÁ, Eva. *Aktuální otázky světové ekonomiky. Proměny a governance*. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-104-8
- CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Regionalismus a multilateralismus*. Praha: C. H. Beck, 2010. 373 s. ISBN 978-80-740-0196-3.
- CIHELKOVÁ, Eva. *Světová ekonomika*. Praha: C. H. Beck, 2009. 273 s. ISBN 978-80-740-0155-1. s. 101
- ČEVELA, Rostislav a kol. *Sociální gerontologie*. Praha: Grada Publishing, 2014. 240 s. ISBN 978-80-247-9290-3.
- DLOUHÁ, Jana. a kol. *Globalizace a globální problémy*. Praha: Univerzita Karlova, 2006. 312 s. ISBN 80-87076-01-X.
- DVOŘÁČEK, Jiří. *Podnik a jeho okolí*. Praha: C. H. Beck, 2012. 173 s. ISBN 978-80-740-0224-3.
- FOJTÍKOVÁ, Lenka a kol. *Postavené Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU., 2014. 390 s. ISBN 978-80-248-3333-0.
- JENÍČEK, Vladimír. *Globalizace světového hospodářství*. Praha: C. H. Beck, 2002. 152 s. ISBN 978-80-717-9787-6.
- JENÍČEK, Vladimír; FOLTÝN, Jaroslav. *Globální problémy světa v ekonomických souvislostech*. Praha: C. H. Beck, 2010. 324 s. ISBN 978-80-740-0326-4.
- JIRÁNKOVÁ, Martina. *Národní státy v globálních a ekonomických procesech*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2010. 124 s. ISBN 978-80-7431-025-6.
- JÍLEK, Josef. *Finance v globální ekonomice II*. Praha: Grada Publishing, 2013. 560 s. ISBN 978-80-247-4516-9.
- JUREČKA, Václav a kol. *Mikroekonomie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 368 s. ISBN 978-80-247-8664-3.

- KALÍNSKÁ, Emilie a kol. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2010. 228 s. ISBN 978-80-247-3396-8.
- KISLINGEROVÁ, Eva. *Chování podniku v globalizujícím se prostředí*. Praha: C. H. Beck, 2005. 422 s. ISBN 978-80-717-9847-7.
- KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 2. přeprac. V Praze: Oeconomica, 2005. 122 s. ISBN 8024508591
- KRPEC, Oldřich; HODULÁK, Vladan. *Politická ekonomie mezinárodních vztahů*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5481-3
- KUNEŠOVÁ, Hana, KOCOUREK, Aleš, BEDNÁŘOVÁ, Pavla, CIHELKOVÁ, Eva, NOVÝ, Miloš. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Praha: C. H. Beck, 2006. 319 s. ISBN 978-80-717-9455-4.
- LANG, Helmut. *Management – trendy a teorie*. Praha: C. H. Beck, 2007. 287 s. ISBN 978-80-717-9683-1.
- LIPOVSKÁ, Hana. *Moderní ekonomie*. Praha: Grada Publishing, 2017. 256 s. ISBN 978-80-271-9608-1.
- MANKIW, Gregory. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada Publishing, 1999. 763 s. ISBN 978-80-716-9891-3.
- REŽŇÁKOVÁ, Mária. *Mezinárodní kapitálové trhy*. Praha: Grada Publishing, 2007. 222 s. ISBN 978-80-2477-1922-1.
- ROJÍČEK, Marek a kol. *Makroekonomická analýza – teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2016. 544 s. ISBN 978-80-271-9474-2.
- ROLNÝ, Ivo; LACINA, Lubor. *Globalizace, etika, ekonomika*. 3. vyd. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2008. 281 s. ISBN 978-80-87071-62-5.
- ŘÍMAN, Martin a kol. *Zahraniční investice: cíl hospodářské politiky?* Praha: Institut Václava Klause, 2015. 102 s. ISBN 978-80-878-0669-2.
- SAK, Petr, KOLESÁROVÁ, Karolína. *Sociologie stáří a seniorů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 225 s. ISBN 978-80-247-3850-5.

SIRŮČEK, Pavel; HECZKO, Stanislav. Globalizace – vybrané teoretické aspekty. *E+M Ekonomie a Management*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008, 9(4), 32-49, ISSN 1212-3609.

SPĚVÁČEK, Vojtěch a kol. *Makroekonomická analýza – teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2016. 544 s. ISBN 978-80-247-5858-9.

SVĚTLÍK, Jaroslav. *Marketing – cesta k trhu*. 2. vyd. Zlín: EKKA, 1994. 256 s. ISBN 80-900015-8-0.

ŠIKÝŘ, Martin. *Personalistika pro manažery a personalisty*. Praha: Grada Publishing, 2012. 208 s. ISBN 978-80-247-7914-0.

ŽÍDEK, Libor. Globalizace a světové hospodářství. *Politická ekonomie*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 57(5), 622-643. ISSN 2336-8225.

BREINEK, Pavel. Procesy globalizace ve světové ekonomice. *Politická ekonomie* [online]. Praha: VŠE. 2005, **6**, 826-841 [cit. 8.4.2018]. ISSN 2336-8225. Dostupné z: <https://www.vse.cz/polek/540>

Cizinci: Zaměstnanost – datové údaje. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2012 [cit. 13.4.2018]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_zamestnanost#cr

Co přináší podnikatelům globalizace?. *Altaxo* [online]. Praha [cit. 16.4.2018]. Dostupné z: <https://www.altaxo.cz/zacatek-podnikani/podnikani-obecne/co-prinasi-podnikatelum-globalizace>

Databáze národních účtů. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2018 [cit. 31.3.2018]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_prod

DHL Global Connectedness index. *DHL* [online]. 2018 [cit. 31.3.2018]. Dostupné z: http://www.dhl.com/content/dam/downloads/g0/about_us/logistics_insights/gci_2016/DHL_GCI_2016_full_study.pdf

Ekonomický vývoj na území České republiky. *Česká národní banka* [online]. Praha [cit. 17.4.2018]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/menova_politika/prurezova_temata_menova_politika/1_ekonomicky_vyvoj_na_uzemi_ceske_republiky.html

Exports of goods and service. *The World Bank* [online]. NW Washington, DC: The World Bank. [cit. 16.4.2018]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.ZS?locations=CZ&view=chart>

GAJDUŠKOVÁ, Kateřina, KRČÁL, Adam. Zahraniční obchod ČR a jeho podpora v období krize. *Současná Evropa* [online]. Praha: VŠE. 2011, **2**, 75-101 [cit. 13.4.2018]. ISSN 1804-1280. Dostupné z: <http://ces.vse.cz/wp-content/krcal-gajduskova.pdf>

GDP growth (annual %). *The World Bank* [online]. NW Washington, DC: The World Bank. [cit. 15.4.2018]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=CZ&view=chart>

GDP per capita growth (annual %). *The World Bank* [online]. NW Washington, DC: The World Bank. [cit. 15.4.2018]. Dostupné z:

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD.ZG?locations=CZ&view=chart>

Globalization: A Brief Overview. *International Monetary Fund* [online]. 2008 [cit. 31.3.2018]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/ib/2008/053008.htm>

GOLA, Petr. 178 tisíc korun: Nejvyšší průměrná mzda je ve Švýcarsku. *Finance* [online]. 2017 [cit. 27.3.2018]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/489646-nejvyssi-prumerna-mzda/>

GOLA, Petr. Minimální mzda ve světě je 200 i 300 Kč na hodinu. *Finance* [online]. 2017 [cit. 27.3.2018]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/490126-minimalni-mzda-zahranici/>

SVĚTOVÁ BANKA. HDP na zaměstnance (konstantní hodnota dolaru podle parity kupní síly z roku 1990). *Google* [online]. 2018 [cit. 17.4.2018]. Dostupné z: https://www.google.cz/publicdata/explore?ds=d5bncppjof8f9_&met_y=ny_gdp_mktpr_kd_zg&hl=cs&dl=cs#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=sl_gdp_pcap_em_kd&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country&idim=country:CZE&ifdim=country&tstart=670374000000&tend=1459375200000&hl=cs&dl=cs&ind=false

HDP Výrobní metoda. *Český statistický úřad* [online]. Praha. 2018 [cit. 17.4.2018]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.makroek_prod

SVĚTOVÁ BANKA. Deflátor hrubých národních výdajů. *Google* [online]. 2018 [cit. 17.4.2018]. Dostupné z: https://www.google.cz/publicdata/explore?ds=d5bncppjof8f9_&met_y=ny_gdp_mktpr_kd_zg&hl=cs&dl=cs#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=ne_dab_defl_zs&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country&idim=country:CZE&ifdim=country&hl=cs&dl=cs&ind=false

Hodnocení výkonnosti ekonomiky České republiky v širším kontextu [online]. Praha: Český statistický úřad, 2015. [cit. 15.4.2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/36380891/320288-15a01.pdf/4f11fa39-3e58-4d80-a638-25b736cac380?version=1.0>

Hospodářství zažilo recesi i za normalizace, a to dvakrát. *Česká televize* [online]. 2013 [cit. 17.4.2018]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1110550-hospodarstvi-zazilo-recesi-i-za-normalizace-a-dvakrat>

KUČERA, Petr a Michal ŠENK. Přes milion Čechů ohrožuje příjmová chudoba. Přesto je na tom Česko podobně jako severské země, je druhé za Islandem. *Hospodářské noviny* [online]. 2017 [cit. 27.3.2018]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/c1-65706240-kolik-cechu-je-opravdu-chudych-projdete-si-nova-cisla-lepe-je-na-tom-jen-island>. ISSN 1213-7693

Metodika – zaměstnanost cizinců. *Český statistický úřad* [online]. Praha. 2017 [cit. 15.4.2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-zamestnanost-cizincu>

Mendel University in Brno. [online]. Brno. [cit. 16.4.2018]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=57089

SVĚTOVÁ BANKA. Nezaměstnanost. *Google* [online]. 2018 [cit. 17.4.2018]. Dostupné z: https://www.google.cz/publicdata/explore?ds=d5bncppjof8f9_&met_y=ny_gdp_mktp_kd_zg&hl=cs&dl=cs#!ctype=1&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=unemployment&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country&idim=country:CZE&ifdim=country&tstart=670374000000&tend=1459375200000&hl=cs&dl=cs&ind=false

Nezaměstnanost v ČR, vývoj, rok 2018 – 5 let. *Kurzycz* [online]. Praha: Kurzycz, 2018. [cit. 15.4.2018]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/>

Příjmová chudoba ohrožuje 9,1 % Čechů. *Český statistický úřad* [online]. Praha. 2018 [cit. 17.4.2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmova-chudoba-ohrozuje-91-cechu>

Přímé zahraniční investice. *Česká národní banka* [online]. 2018 [cit. 31.3.2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2016_CZ.pdf

SVĚTOVÁ BANKA. Přímé zahraniční investice a čistý přírůstek (% HDP). *Google* [online]. 2018 [cit. 31.3.2018]. Dostupné z: https://www.google.cz/publicdata/explore?ds=d5bncppjof8f9_&met_y=ny_gdp_mktp_kd_zg&hl=cs&dl=cs#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nسلم=h&met_y=bx_klt_dinv_wd_gd_zs&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country&idim=country:CZE&ifdim=country&hl=cs&dl=cs&ind=false

ROJÍČEK, Marek. Vliv globalizace na fungování mezinárodního obchodu. *Politická ekonomie* [online]. Praha: VŠE. 2012, **2**, 187-207 [cit. 8.4.2018]. ISSN 2336-8225. Dostupné z: <https://www.vse.cz/polek/837>

Zahranční investice v Česku vytvořily přes 14 tisíc pracovních míst. *Novinky* [online]. 2018 [cit. 31.3.2018]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/446838-zahranicni-investice-v-cesku-vytvorily-pres-14-tisic-pracovnich-mist.html>

Zahranční obchod. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2017 [cit. 13.4.2018]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zahranicni_obchod_se_zbozim_ekon

Zahranční obchod České republiky v prvním roce členství v Evropské unii. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2005 [cit. 13.4.2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zahranicni-obchod-ceske-republiky-v-prvnim-roce-clenstvi-v-evropske-unii-571b2k9u97>

Zahranční obchod - Metodika. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2018 [cit. 13.4.2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zo>

Zahranční obchod se zbožím – přeshraniční pojetí – časové řady. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2018 [cit. 13.4.2018]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/vzoph_cr

Životní cyklus přímých zahraničních investic a jejich vliv na platební bilanci [online]. Praha: Česká národní banka. [cit. 15.4.2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2014/2014_III/boxy_a_prilohy/zoi_2014_III_box_1.html

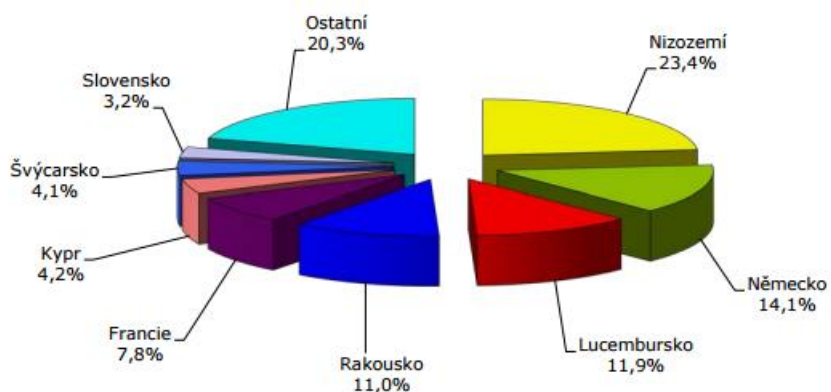
Seznam příloh

Příloha A: Teritoriální a odvětvová struktura přímých zahraničních investic

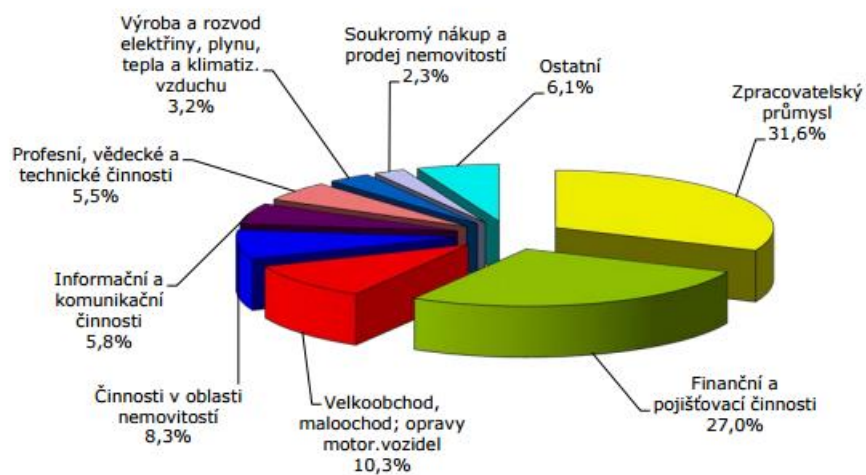
Přílohy

Příloha A: Teritoriální a odvětvová struktura přímých zahraničních investic

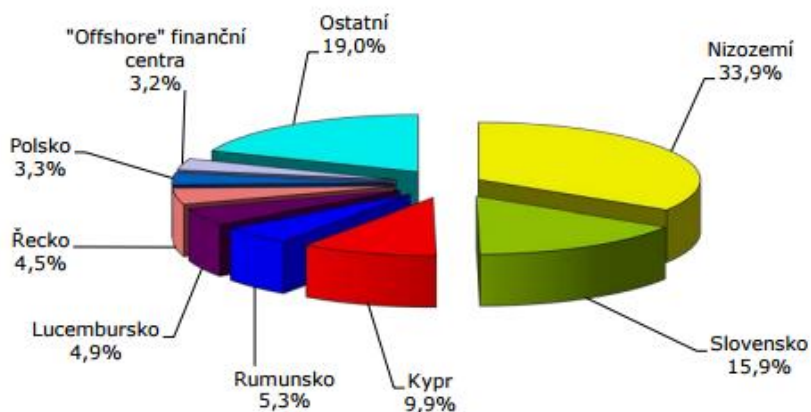
**Přímé zahraniční investice v České republice k 31.12.2016
teritoriální struktura**

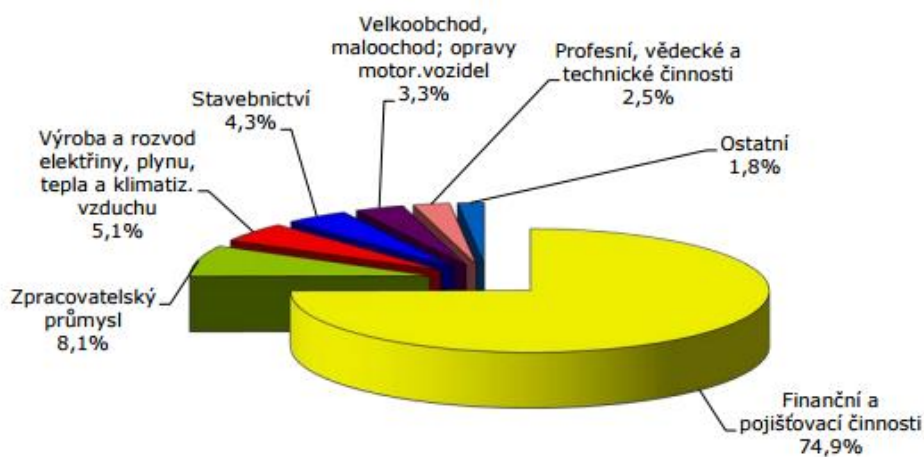
**Přímé zahraniční investice v České republice k 31.12.2016
odvětvová struktura**

České přímé investice v zahraničí k 31.12.2016
teritoriální struktura

České přímé investice v zahraničí k 31.12.2016
odvětvová struktura

Zdroj: Přímé zahraniční investice. Česká národní banka [online], 2018

Abstrakt

URBANOVÁ, Denisa. Dopady globalizace na ekonomiku ČR. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU, 78 s., 2018

Klíčová slova: globalizace, dopady globalizace, důsledky globalizace, česká ekonomika, ekonomické dopady globalizace, Česká republika

Tato práce se zabývá dopady globalizace na ekonomiku ČR. Jejím cílem je charakterizovat ekonomické dopady globalizace a následně zanalyzovat a zhodnotit globalizační dopady na vybrané oblasti české ekonomiky. Práce je rozdělena na tři kapitoly. První kapitola je zaměřena na teoretická východiska práce, které se zaměřují na objasnění termínu globalizace na základě odborné literatury a odborných článků. Druhá kapitola je zaměřena na obecné dopady globalizace, především ekonomické. Tato kapitola se konkrétně zabývá dopady globalizace na obchod, firmy, přímé zahraniční investice, trh práce, ekonomický růst a chudobu. Další podkapitolou jsou dopady globalizace na demokratický stát a jeho občany. V této kapitole jsou objasněny pozitivní i negativní dopady globalizace na jednotlivé oblasti. Třetí kapitola navazuje na druhou kapitolu s vybranými ekonomickými dopady globalizace na českou ekonomiku. Kapitola se zaměřuje na přesné zhodnocení důsledků globalizace a ekonomiku ČR. Pro analýzu ekonomických dopadů globalizace byly použité tabulky a obrázky se statistickými daty.

Abstract

URBANOVÁ, Denisa. Dopady globalizace na ekonomiku ČR. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU, 78 s., 2018

Keywords: Globalization, effects of globalization, impacts of globalization, Czech economy, economy impact of globalization, Czech Republic

This bachelor thesis deals with the effects of globalization on economy of the Czech Republic. The main goal is to characterize the economic impacts of globalization and then to analyse and evaluate the globalization impacts on selected areas of the Czech economy. The thesis is divided into three chapters. The first chapter is focused on the theoretical starting section of work that focus on explaining the term of globalization on the basis of professional literature and professional articles. The second chapter is focused on the general impacts of globalization, especially economic. This chapter specifically addresses the impacts of globalization on business, firms, foreign investments, the labour market, economic growth and poverty. Another subchapter described the impact of globalization on the democratic state and its citizens. This chapter explains the positive and negative impacts of globalization on individual areas. The third chapter builds on the second chapter with selected economic impacts of globalization on the Czech economy. The chapter is focused on the precise assessment of the consequences of globalization and the Czech economy. Statistical tables and figures were used to analysis the economic impacts of globalization

